Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 37 (1288). 24:DE ÅRG. VANLIGA UPPLAGAN. LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

IDUN
ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN 17 SEPTEMBER 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Statsministern och valmännen

SÖNDAGEN DEN 10 SEPTEMBER, ett par veckor före riksdagsmannavalet i Stockholm, hade statsminister Lindman kallat Stockholms valmän till möte å Södra läroverkets gård. Dagen var blåsig och kall, men en skara af omkring 7,000 personer hade likväl samlats och åhörde med intresse det kraftigt framförda talet. Talarstolen var placerad å läroverkets trappa mot en bakgrund af flaggor.

I fem år har nu den Lindmanska ministären stått i spetsen för landets styrelse. Vid den vändpunkt, som de nya valen efter allmänna rösträttens princip utgör, ville excellensen inför medborgare i Stockholm, dit det nationella lifvets brännpunkt är förlagd, ge en kort öfverblick af de bärande principerna för regeringens politik hitintills och framdeles. Försvaret var då den första och mest utförligt behandlade frågan, och statsministern underströk vikten af en kraftig försvarspolitik — "Tryggad frihet utåt är nödvändig som luften, om vi skola lefva som folk!" — och vikten af en ny och kraftig försvarsanda som motvikt mot alla försvarsnihilistiska tendenser. Af de sociala frågorna, som stodo på programmet, voro ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen jämte en ny fattigvårdslagstiftning de viktigaste såsom medel att förbättra de sämst lottades ställning.

Statsministern i talarstolen på Södra läroverkets gård den 10 dennes. Nedtill till höger: en del af åhörarskaran. I främsta leden fru Dardel, statsrådinnan Swartz, statsrådinnan Lindman, baronessan Ehrenheim, statsrådet G. F. Östberg nästa sida.

WETTERGREN & KERBER
DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

Foto för Idun af hoffotograf A. Blomberg.

STATSMINISTER A. LINDMAN TALAR TILL STOCKHOLMS VALMÄN PÅ SÖDERMALMS LÄROVERKS GÅRD. A. BLOMBERG FOTO.

Tre dikter

af

Birger Mörner.

GREFVE BIRGER MÖRNER, som just i dagarne gästat Stockholm, är ånyo färdig med en ny samling dikter, som den 1 oktober utkommer på Åhlén & Åkerlunds förlag. Som bekant utgaf grefve Mörner i våras en cykel Napoleonsonetter: "Gyllene bin", som allmänt erkändes som en af årets starkaste diktböcker. Den nya samlingen, ur hvilken Idun här nedan är i tillfälle att bringa ett litet prof, blir af mera personligt lyrisk grundton och bär den målande titeln: "Mot aftonglöden."

SOM FJÄRILN kring en blomkalk nio dagar
har vinden fladdrat kring kompassens ros,
men tog ej fäste och flög bort sin kos,
och kvalmet kom, som stiltjen beledsagar.
Och nu föll natten tropiskt mörk och djup,
och tusen stjärnor ut på hvalfvet slogo.
Som fosforstickor, strukna mot en mur,
nyss i en svärm mot jorden stjärnskott
drogo,
långt upp i norr står Stora Björn på stup,
än vått är däcket af passadens skur,
och loggens lina svänger af och an.
Vid ratten står en bronsbrun Buka-man,
och i lanternans skimmer lyser grant
hans nakna torso i metallisk glans.
På bryggan skepparn syns med sin sextant
i tjärig linnebyx, en buss i munden.
Från gula stjärnan i Skorpionens svans
han mäter höjden och ser ned på loggen
och dyker sedan till sin koj och groggen.
Nu blir det ganska tyst, nu kommer stunden,
då jag i ensamhetens tempel träder
här, hvarest tusen mil från land vår slup
nu drifver öfver tusen famnars djup,
ett litet skal af några tolfter bräder.

*

O, ENSAMHET, jag ropat efter dig.
Ur världens vimmel från min vilsna stig
jag sökt dig ofta, men jag flytt dig åter.
Ve den, som till ditt tysta tempel går
och bär ej glömskans vallmo kring sitt hår.
Hvar fjärran än på mållös färd jag drager,
den lilla värld, som jag har ägt och saknar
och som i hemlighet jag än begråter,
i skuggan af din vinge åter vaknar.
Jag öknar sökt och sökt arkipelager,
men bleka vålnader från ett förlupet
än följa mig, och ur korallhafsdjupet
i natten under nya stjärnors bloss
jag hör dem mana: "Kom, o kom till oss!"

*

VILDA, MÖRKA ejderhonan,
som på dun och ungar plundrats,
tigande mot hafvet sträcker
långt från land mot öde vidder,
jagar morgonsolens strålglans,
högre stiger hon, allt högre,
tills med vingen domnad stilla
maktlös hon mot djupet sjunker.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösn:r	» 0.12	Lösn:r	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 43.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803. Kl. 10—4.
Red. Nordling: Riks 8660. A. 402. Kl. 11—1.
Expeditionen: Riks 1646. A. 6147. Kl. 9—6.
Annonskontoret: Riks 1646. A. 195. Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 8659. Allm. 4304.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text. 50 öre å textsida. 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Kvinnliga kvinnor.

VÅRA DÖTTRARS utbildning till goda husmödrar — se där ett svårt kapitel! Och hur många mödrar ha ej med oro gjort sig själfva den frågan: hur skall detta ske? I synnerhet de mödrar, som ej tillhöra de moderna kvinnornas stora falang, utan de mera "efterblifna", som allt fortfarande anse, att hemmet är och förblir kvinnans rätta verksamhetsfält, och att hon endast som maka och mor fullt uppfyller sin bestämmelse och kan utveckla sig till en lycklig och harmonisk varelse.

Det är då sorgligt att se, hur äktenskapsfrekvensen sjunker, hur allt fler och fler kvinnor tvingas ut på banor, där de ej äro hemma, hur kampen för tillvaron blir allt hetsigare, och man och kvinna i sträfvan efter samma brödstycke komma att stå som fiender mot hvarandra i stället för att tillsammans i kärlek och gemensamma intressen vandra genom denna jämmerdalen. Hvilket väl ändå torde från början varit naturens mening!

Och orsakerna till dessa missförhållanden, hvilka äro väl de? Förvisso många och af skilda slag. Men jag undrar, om ej just den moderna kvinnorörelsen har en stor skuld häri. Vare det långt ifrån mig att förneka det stora, ovärderliga gagn denna kamp för frihet, jämlikhet och broderskap gjort oss. Vår syn på lifvet har vidgats, vårt intresse för de stora sociala frågorna väckts, vi ha fått ögonen öppna för våra solidaritetsplikter gentemot samhällets olika element. Men ha vi inte gått en smula för långt? Går inte ofta nog nu detta intresse för de stora frågorna hand i hand med ett smygande förakt för vår egentliga lifsuppgift? Hemmets värld börjar synas oss så trång gentemot alla de stora intressena utomkring oss. Och *här* ligger faran. I underskattning af arbetet inom hemmet och öfverskattning af det s. k. sociala arbetet, som dock kan undvara oss mycket bättre än hemmet kan det. Och det är detta som börjat bittert hämna sig och som, om ingen återvändo sker, kommer att visa än svårare följder.

Härtill kommer också den moderna kvinnans sträfvan efter fullt ekonomiskt oberoende. Icke nog med att de af våra flickor, som äro *nödsakade* att försörja sig själfva, kasta sig öfver alla arbetsmöjligheter och befolka våra banker och kontor, telefoner och telegrafer m. m., utan äfven flickor från goda förmögna hem "måste" skaffa sig en sysselsättning utomhus, som gör dem "fria" och ekonomiskt oberoende af föräldrarna. Och hvad blir vinsten häraf? Den unga damen kan kosta på sig elegantare toaletter, större nöjen — en och annan liten extravagans opåtaldt — och under tiden sköter modern till två eller flera fullvuxna döttrar det gemensamma hemmet med en dyrlegd tjänarestab. För att nu ej tala om det fördärfligaste af allt — den skada denna ungdom gör genom att beröfva en verkligt behöfvande en plats och trycka ned priset på arbetsmarknaden. Jag vill rekommendera dessa damer att sätta sig ned och läsa en liten bok af Elin Wägner, som heter Norrtullsligan. Den väcker onekligen åtskilliga tankar.

Vidare torde ej kunna förnekas att dessa kontor, banker, byråer, etc. ej äro den bästa skolan för utbildande af blifvande husmödrar och mödrar. Färdigheten i bokföring, penningräkning o. d. vinnes nog ofta på bekostnad af de enklaste insikter i ett hems skötsel, och, hvad värre är, väcker denna verksamhet utom hemmet kvinnans motvilja för det mera beroende lif, som inom äktenskapet bjudes henne. Hur ofta hör man ej den unga flickan förklara, att hon har svårt att tänka sig att för hela lifvet binda sig vid en man och försaka sin frihet och sitt oberoende. "Det olönade slitet" i kök och barnkammare tilltalar henne inte alls. Den lyckliga själfförsörjande kvinnan däremot har helt andra vyer. Hon vill utveckla sin personlighet, icke underordna sina intressen under en prosaisk man — och hon vill känna sig fri och obunden. I många fall är ju detta tomt prat, och när den rätte kommer, tycks underkastelsen gå lätt nog — men i andra fall gifvas verkligen exempel på att en ung kvinna tvekat inför ett äktenskap med en *ickerik* man — äfven fast hon älskat honom. Hon har hunnit få så många vanor — så många behof, som måste tillfredsställas, för att hon skall kunna känna sig lycklig och nöjd. Hon har med andra ord hunnit bli en duktig egoist — om till hennes egen lycka må vara osagdt. Till makarnes lycka inom äktenskapet bidrager nog den kvinnliga egoismen ej i särskildt hög grad.

Så lämna vi då de själfförsörjande kvinnorna och gå till en annan grupp kvinnor — de studerande — som i en framtid skola taga upp kampen med mannen på den lärda banan. Och min bekantskap med en ej ringa del studerande ungdom berättigar just ej till några ljusare förhoppningar om *deras* kompetens — som blifvande husmödrar åtminstone. Gör för ro skull ett litet besök hos den kvinnliga studenten — "intime". Själf glömmer jag ej snart min egen erfarenhet i detta fall. Det otroliga kaos, som rådde i den lilla filosofie kandidatens rum kan endast jämföras med det jag fann hos den kvinnliga medicinaren bredvid. Det var nästan hemskt för mina husmodersögon — men de unga damernas absoluta brist på "genans" för tillståndet i fråga var talande nog. Ej ens kandidatens briljanta utläggning af Nietzsche senare på kvällen kunde ur mitt sinne förjaga det obehagliga intryck jag fått tidigare af den omgifning dessa finbildade ungdomar bestodo sig med. Och det bohemlif, som en stor del af dessa kvinnliga studerande bringas att föra, är nog ej den bästa tänkbara skolan för den blifvande makan och modern. Jag går nog ej sanningen för när, om jag säger, att den unga damens uppträdande ofta verkar allt annat än kvinnligt och fint. I synnerhet detta snobberi med ett till ytterlighet gående frisinne i alla möjliga frågor, som tycks vara oundvikligt som mässlingen hos vår studerande kvinnliga ungdom, tar sig ofta allt annat än behagliga uttryck. Omoget och löst påklistradt som det är, skulle det ju enbart tala till vår humor, om det blott ej framfördes med en sådan pretention och öfverlägset förakt för andras åsikter. — Och vore jag man, nog tänkte jag mig för mer än en gång, innan jag till min maka och mina barns mor valde den unga kvinna, som traskar omkring och samlar upp underskrifter på en protest mot hädelseåtal och "socialistförföljelser". Jag vet fullkomligt, hur kättersk jag är — hur sorgligt "efterblifna" mina åsikter, men det är nu ett beklagligt faktum och kan ej hjälpas. Och ett ännu sorgligare är, att jag ej alls är ensam om denna outvecklade ståndpunkt, utan vet att den delas med mig af ett ej ringa antal män och kvinnor — af de stilla i landen förstås. —

Men lätt är att klandra och döma. Svårare att råda bot för hvad man tror vara en betänklig snedvridning af "de naturlige Forhold". Hur skola då vi uppfostra våra döttrar, vi som anse, att det icke "är bra som det är". Jag undrar, om ej det förnämsta af allt vore att försöka lära dem ett litet nästan bortglömdt begrepp, som heter *plikt*. *Plikt mot sig själfva — och plikt mot andra.* Att lära dem lefva, ej blott för sig själfva, utan också *för andra.* Och detta skola vi ej börja lära dem vid 15—16 års-åldern utan från den spädaste barndomen. Lär den lilla två-åringen att själf — så godt hon kan, plocka upp sina kringströdda leksaker för att spara mor eller jungfrun. Lär henne så småningom dela med sig af sina gåfvor till andra — mindre lyckligt lottade — *icke* sönderbrutna leksaker och aflagda kläder — utan någon *kär* sak — så att i handlingen får ingå en liten själfuppoffring. Rikta i tid hennes blick bort från hennes egen bekvämlighet, när det gäller att göra andra en tjänst. Barn äro visserligen af naturen egoister, men jag undrar om det ej ofta är mor själf, som gör sitt barn till en egoist.

När så den unga flickan växer upp, så vänj henne framför allt att sköta sig själf! Låt henne bädda sin säng, städa sitt rum och för öfrigt få hjälpa mor med hvad hon kan. Och detta alltid på eget ansvar. Stärk i största möjliga mån hennes ansvarskänsla! Låt henne hjälpa småsyskonen — det utvecklar hennes moderlighetskänsla. Försök att nedlägga i hennes sinne ömhet och barmhärtighet mot alla som lida.

Och så en mycket prosaisk sak! Lär henne att umgås på ett rätt sätt med tjänarne i hemmet. Att tänka på att spara dem, taga hänsyn till dem, hjälpa dem i deras arbete och deltaga med dem i deras glädje och sorg. Lyckas vi häruti ha vi gjort en ganska stor insats i den sociala frågan, och vi behöfva ej befara att af vår unga dotter skall bli en liten dum och tanklös fru, som i tidningarna beklagar sig öfver att "en smutsig piga förstör hennes sidenfodrade pariserlack".

Det är kanske förmätet att komma med sin egen erfarenhet i barnuppfostran, men jag gör det dock i förhoppning att någon, som är ännu mera oerfaren än jag, kanske skall finna något däri, som kan vara värdt att taga vara på. — Vid 17 års ålder var jag en fullt utvecklad ung dam af modernaste sort och skulle naturligtvis studera, då jag hade ett s. k. godt hufvud. Men ett blidt öde ombesörjde, att jag i stället några år senare befann mig som fru på en stor landtegendom. Jag hade fått en fullt modern uppfostran; hade berömlig i tre språk och hade tagit en mängd lektioner i sång och musik. Min husliga erfarenhet sträckte sig emellertid ej utöfver att laga en skäligen enkel äppelkaka, men det bekymrade mig ej särdeles mycket. "Allt sådant" skulle naturligtvis öfverlåtas på hushållerskan. Nåja, jag kom snart till insikt om min fåvitskhet och beslöt mig för att ofördröjligen sätta mig in i litet af hvarje. Detta var emellertid lättare sagdt än gjordt och aflöpte ej utan mången bitter stund — och det dröjde åtskilliga år, innan jag ansåg mig något så när tillfredsställande kunna sköta det stora hem, som lagts i mina händer. *Ett* godt förde dock detta med sig. Jag lofvade mig heligt, att mina egna döttrar skulle uppfostras på ett annat sätt, och detta har jag försökt hålla. Ifrån sina tidigaste år har de fått vänja sig vid alla slags husliga sysslor. När husjungfrurna haft "utegöromål", ha barnen fått duka, duka af, diska och städa så godt de kunnat och alltid på egen hand.

KOSTYMER huru smutsiga de än må vara kunna genom **kemisk tvätt** blifva fullt användbara. Kanske behöfver Ni ej i år köpa någon ny
Kemisk tvätt och prässning af kostym kostar endast Kr. 4.50 hos **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B.**, *Göteborg.*
Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN. Modernaste Finpappersbruk.
Specialitter: Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Mor har afsynat det hela, klandrat eller berömt — efteråt. Visst har ett och annat glas gått i kras, men ej många. Ansvaret att få göra sysslorna "alldeles själfva" har gjort de små fubbliga händerna så försiktiga i sina rörelser. Så småningom har stora syster fått laga en och annan liten rätt — alltid efter kokbok — och i början det allra enklaste förstås, och nu kan jag utan tvekan lämna 14-åringen i hand det finaste småbrödsbak, viss på att det blir väl och omsorgsfullt skött. — Själfva måste barnen tillse att de ha sina kragar, näsdukar o. dyl. rena och lämna ut dem till tvätt vid behof. Den lilla omtanken gör så godt. Tidigt har jag försökt vänja dem vid prydlighet. En fläckig duk tåls ej — alltså måste man vara mycket aktsam. Aldrig dukning utan blommor på bordet eller en vacker furukvist, om ej annat finns att tillgå. Silfver och porslin måste alltid vara blankt och fint. Äfven de enklaste rätter serveras fint och prydligt. Jag tror det vore af stor vikt att från den tidigaste barndomen vänja ögat vid den yttersta prydlighet och ordning. Har den lilla flickan aldrig varit van vid annat, blir nog husmoderns sträfvan i det egna hemmet att hålla detta lika fint och i ordning som hennes barndomshem var. Och där den unga frun själf kan utföra hvarje syssla och förstår, hur lång tid som åtgår för hvarje göromål, där bli nog aldrig några allvarliga svårigheter med de tjänande systrarna, utan maskineriet arbetar jämnt och väl. Och hvad detta betyder för ett hem, det veta vi ju alla.

Penningens värde är bland det svåraste att inskärpa hos barnet — men också bland det viktigaste. Ju tidigare barnet får hand om en egen liten kassa — dess bättre. När åttaåringen får sin tjugufemöres veckopenning, så gif henne också på samma gång en liten anteckningsbok, prydligt rödlinjerad för inkomster och utgifter, och lär henne att ordentligt skrifva in sina inkomster och utgifter. Det intresserar henne i vanliga fall fullt så mycket som tjugufemöringen. När den unga flickan är 15 år, bör hon själf få hand om sin klädkassa, vänja sig att tänka efter *hvad* hon behöfver, och hur hon skall använda sin kassa för att vara nätt klädd — så billigt som möjligt. *Lär henne enkelhet* och fostra upp henne med små anspråk. Det är den bästa gåfva vi kunna gifva henne med sig ut i lifvet. Får hon större tillgångar, så lär hon sig lätt att öka anspråken. Får hon mindre af lifvets goda — så är hon nöjd ändå. Att inskränka sig kan vara svårt nog. Och motsatsen plägar gå rätt lätt.

Kunna vi så stärka den unga kroppen med sport och friluftslif, afhålla den unga damen från ett alltför ifrigt romanläsande och i stället rikta hennes blick på lifvets realiteter, så tror jag säkert att resultatet skall bli en kvinna sund till kropp och själ — och med de allra bästa betingelser att bli såväl en god husmor som en god maka och mor. Och kunna vi uppfostra många sådana kvinnor, ha vi bestämdt gjort vårt gamla Sverige en betydligt större tjänst än om vi nedlagt ett aldrig så intensivt arbete för kvinnans rösträtt. Vårt land behöfver sådana kvinnor, sanna, goda, sunda kvinnor, som i sin ordning föda till världen och fostra ett släkte af manliga män och kvinnliga kvinnor.

Ske alltså!

VERONICA HJELM.

Idun

DÖDSFJÄRILN.

BERÄTTELSE FÖR IDUN AF **ANNA LENAH ELGSTRÖM.**

HENRI III höll bröllop för sin gunstling d'Aune de Joyeuse och sin drottnings kusin Marguerite de Lorraine.

Kungens spelmän, en grön- och rödfärgad flock, lysande som skalbaggar i det svartröda mörkret utom fackelskenets räckvidd, stämde sina instrument.

Då de första tonerna, spröda och klara, trefvade sig fram från dunklet och facklorna i detsamma flammade upp, som hundratals lågande onda ögon, dansade bruden ut på golfvet.

Rödt som blod stod det dystra skenet likt en mångloria kring hennes hvita gestalt och hoffolket mumlade och sorlade af förvåning, så sällsamt overklig föreföll hon dem, så spröd och bräcklig och fjunlätt, att hon tycktes darra mellan lif och död likt en fjäril i draget från ett fönster.

I det stigande sorlet lyfte hon sina finådrade hvita ögonlock och såg sig omkring med ögon, som, stora och glimmande svarta, sågo på allt liksom i ljuset från en annan stjärna, som tycktes bländade af åskådandet af för andra förborgade, men sällsamt ljufva ting.

Så sänkte hon dem igen, och höjande sitt lilla juveltyngda hufvud lyfte hon sin släpande hvita atlasdräkt, hvilken stod styf af silfver likt en dyrbar klocka, gjuten om hennes späda lif.

Mjukt och smalt som en örts gungande stjälk vaggade det af och an i dansen. Med armarna utsträckta öfver styfkjortelns kant böjde hon sig vidjelikt vajande mot Joyeuse, leende och bugande mot honom allt efter som turerna fordrade det. Men hennes ögon släppte aldrig sin fjärrskådande drömblinda blick — det tycktes som var hon icke riktigt vaken af lycka, som lefde hon i en underbar dröm, hvilken dock icke hade med detta lif att skaffa.

Men hur kunde hon veta det. Hon kom ju direkt från klostret, det hvita klostret vid Lorraine, där hon alltsedan sitt tredje lefnadsår uppfostrats och vårdats likt en sällsynt och ädel blomma; där de hvita murarna rest sig kring henne år ut och år in, fyllande tomrummet, hvari hon lefde sitt lif, gården med häcken, där hon drömde bort sina dagar, med ett speglande snöblankt ljus i solen, som likt ljum guldhvit mjölk kärleksrikt flödade ned öfver hennes uppåtvända ansikte. Ty de hvita murarna tvingade blicken uppåt, djupt in i den fyrkantiga brunn af oändligt klarblå luft, hvilket var det enda hon kunde se af yttervärlden.

Oändlig sträckte sig dess hissnande djup inåt och uppåt och drog med sig hennes bländade ögon, hennes bländade själ, in i djup af dröm och aning, som nästan löste upp henne i en salighet utan gräns, hvari hon sväfvade, lätt och frigjord likt ett af de hvita moln, hon såg segla öfver brunnens blåa vatten. Hon ägde ej ens vetskapen om sig själf som tyngd, var löst från allt, från kropp och medvetande och den begränsade lilla del af universum som var hennes — och därför obegränsad — ett sus i vinden, en stråle i solen, en atom af det hela, sammansmältande med det och därför famnande allt.

Och hvarur hon vaknade förblindad af lycka — blott för att på nytt möta den snöblanka renheten af speglande murar och långa hvita pelargångar, hvari endast nunnornas djupsvarta dräkter och den altarduks gnistrande vallmoröda siden, hvarpå de broderade, stucko af likt sigill af rödt och svart lack på hvitt pergament — blott för att åter möta endast drömmande ögon, af kärlek förklarade ansikten och ädla ord. Ty kring hennes sväfvande, gåtfullt lätta och obesudlade lilla varelse sträfvade det fula efter att bli vackert, det småsinta efter att bli storsint och lyckades nästan alltid. Sålunda, liksom solen framlockar blommorna, framlockande den osynliga godheten hos alla hon träffade, gick hon sitt korta lif fram, alltid liksom kringhvärfd af en mystisk stjärnljus skymning, hvilken icke hörde denna världen till, en glimmande skugga som af den förtidiga död, som väntade henne i framtidens djupa schakt, något af att vara afskild för ett visst heligt ändamåls skull och själf ana det, själf instinktlikt alltid hållande sig ren och redo för det.

Detta kände alla, och alla — både de fromma nunnorna i klostret, hvilka ansågo henne för en vilsekommen ängel, och sedan hoffolket vid det mörka hofvet, som hånade henne och höllo henne för galen — begrepo att hvilket hon än var, så var hon dock i alla fall alls icke lik dem.

Hennes själ tycktes vara liksom tusen år äldre än deras, liksom förfinad af seklers arbete och strider, och tycktes sänka sina rötter ner i hemlighetsfulla djup af nästan förgäten kunskap, hvilken som bubblor af instinkt då och då steg upp till dess yta. Den dref henne till att säga och göra ting, för hvilka alla omkring henne ännu ej hade namn, dref hennes tankar ut på djupvatten, dref henne till att lefva blott genom förandlingen, godheten, som de blott kunde lefva genom lidelserna och njutningen.

Och därför kände hon alltid äfven i det beundrande klostret liksom en cirkel af ensamhet omkring sig — kände att när hon sade något ur sitt hjärtas djup (och i sin stolta barnslighet kunde hon icke säga något annorstädes ifrån), så förklingade det liksom i tomma rymden och hvarken förstods eller besvarades af de stumma och undrande människor, som vandrade utom cirkelns krets. Därför hade hon längtat ut ur den — ut i lifvet. Där i det brokiga mångfaldiga måste det finnas åtminstone en, hvars öron passade till hennes rop, en hvarmed hon kunde tala om heliga ting och tiga en allt heligare tystnad med — en, i hvars famn hon kunde lösa sin själ som man löser ett fång rosor från det band, som håller samman deras stjälkar.

Och därför dansade hon nu som i en yrsel af lycka med hertigen — den stoltaste, den vackraste och modigaste mannen i riket — hennes man — hennes egen man, som ärkebiskopen af Paris vigt henne samman med framför Nôtre Dames högaltare för fyra timmar sedan.

Allt annat låg liksom i ett töcken af glädje — en skrattande gyllene dimma — för hennes ögon. Blott honom såg hon i den — den ende som kunde spränga den tysta, hvita cirkeln.

Men han tycktes rent af uttråkad. Det föreföll, som såg han inte ens den leende människoblomma, som gungade vid hans sida i dansen.

I stället försökte han hvart han gick genom de många turerna behålla i sikte en annan kvinna, en bland hofvets damer i gruppen kring änkedrottningens stol — en storväxt, mörkhyad kvinna med blodröd mun och en haka så stel och grym, som hade den varit huggen af hård hvit sten — Louise de Rieux, Marquise d'Elboeuf, af alla känd och erkänd som hans älskarinna.

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur
fullt tillförlitliga, moderna och eleganta
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Blusliif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr.
Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till
Mästersamuelsg. 45 B, Stockholm,
Mönsteraffären "Chic".

Hon fängslade hans flackande blick och log mot honom sitt praktfulla blodröda löje, där hon satt på sin smala bänk med händerna korslagda öfver hvarandra, lugnt hvilande i väntan, likt en drottning, som vet att hon dock trots allt snart skall krönas och därför bidar sin tid.

Hånfullt ömkande såg hon på det lilla hvita barn, som dansade framför henne, intet ondt anande, drömmande om idel lycka och ljuflighet — så genomskinlig och bräcklig att hon mer liknade en sällsamt tecknad svart och hvit dödsfjäril än en människa.

Hon flämtade redan, och konungen log åt henne. Han satt under baldakinen med sin moder bredvid sig. Hennes ansikte liknade en mask af smink och hennes långa gula händer lågo, stela och hvitmålade som två otäcka döda ting, på armstödens kuddar.

Likt en bjärt färgad afgudabild, rufvande i stum och slapp ondska, satt hon där i sin svarta dräkt, som böljade kring henne likt ett bårtäcke. Släpet, styft af ädelstenar, låg långt ut på golfvet, konungens fötter voro nästan invirade i det.

Han satt med handen under kinden och såg på bruden med sina smala, falska ögon, lysande af ett besynnerligt, halft motvilligt medlidande.

Och, se! Alla i den mörka ljusstrimmade salen, de vackra hofdamerna, lysande som en eldsvåda i flammande brandgult och rödt, då fackelskenet föll på dem, den hviskande skaran af gamla beskäftiga hofmän i randiga gula och svarta brokadkläder med magar som ofantliga lutor och hopen af unga mignoner med smaragder i öronen, vaggande på höfterna som kvinnor, ja, t. o. m. narrarna, hvilka visade sina toppiga röda lufvor och blåbleka djäfvulsansikten, då en ljusglimt föll in i deras mörka vrår — alla sträckte de sig på tå och sågo på bruden och hviskade med hvarandra med samma gåtfulla uttryck af förväntan och föraktfull ömkan.

— Stackars lilla kräk, hon var ju så liten och ung, bara femton år, och hade kommit från klostret i går och var så säker på all världens härlighet och lycka. Stackars lilla hertiginna, hon anade icke, att hennes vackre hertig var fäst vid en annan, en vacker häxa från Cevennerna, med lifvets starkaste band och hellre släpade med henne till helvetet dit hon hörde än han tog en annan till hustru mer än till namnet och detta blott nödd och tvungen af den allsmäktiga änkedrottningen.

Ty Katarina af Medici hade hatat och hatade ännu brudens moder med ett hat, som icke ens prinsessans sorgliga död förmått släcka — ett hat som gått in på andra och tredje led och nu väntade på att blytungt få kasta sig öfver den oskyldiga dödas oskyldiga dotter, hvilken nu dansade sin lyckas dödsdans framför henne.

Det var ljufligt att se henne le och buga så hjärtinnerligen gladt, då man visste att snart skulle hon vara en förkrossad och gråtande liten stackare, försmådd af sin make, hånad och beledd af hela hofvet, en liten förfärad stackare, som skulle gömma sig i vråarna likt ett såradt djur för att icke genom sin förhatliga åsyn onödigtvis reta sina förföljare.

Änkedrottningen tryckte in sina gula tänder i läpparna och log, som om hon haft den lilla bruden mellan dem och smakat hennes hjärteblod.

Det var ljufligt att veta hvad som skulle komma att hända, så snart musiken slutade.

Ännu dansade hon där, lysande af sin stillsamma lycka, ännu såg hon in i sin makes ögon och såg dock genom och förbi dem, som om hon skådat de saligas ängder — ännu några minuter — så stannade dansen, så slutade musiken med ett skorrande läte, en gäll missljudande drill, som tycktes varsla olycka. Och muren af förväntansfulla, hånande ansikten drog sig närmare, ryckte fram ur mörkret, sträckte halsarna och väntade...

Tiden var inne för de nyförmälda att hand i hand, eskorterade af hela hofvet, begifva sig till brudgemaket.

Men hertigen var försvunnen och hans lilla brud stod där ensam och öfvergifven i en öken af svarta och hvita stenrutor, som fackelskenet kröp öfver likt giriga röda tungor, glupskt sökande sitt rof.

Nu nådde de henne och slickade henne från ofvan till nedan, blodfärgande hennes hvita dräkt och hvita ansikte, men kröpo så vidare öfver det höga, svartnade taket, föllo glimmande ned öfver baldakinens guld och nådde så slutligen den lefvande muren af stirrande hvita ansikten, hvilka dunklet hittills beslöjat och som hon först nu varseblef. Hon ryckte till.

Hvarför sågo de så besynnerligt på henne? Hvarför logo de så hånfullt och visade tänderna, som om de velat bita henne?

Hon vände sig från dem, slagen af en dunkel fasa, vände sig om för att söka skydd hos sin make. — Men hvar var hans hand? Hvar var han själf?

Hon såg sig hjälplöst undrande om efter honom. Inte förstod hon det här? Hvar kunde han vara? Kunde han verkligen ha glömt, att han var den ende hon hade att sluta sig till på detta besynnerliga ställe, så fullt af hotfullt mörker och ondskefullt ljus, hvilket i hastiga svaga glimtar visade henne människor, lysande af gåtfullt hån och förfärliga hemligheter.

Men så sken hon upp igen i trygg glädje. Hon hade skymtat hans ädelstenslågande dräkt — i dunklet långt borta sköt den flammor likt signaler om hjälp. Allt blef lugnt och varmt igen. Han kom till henne! Allt var bra!

Men plötsligt tog hon sig för hjärtat.

— Hvad allt var underligt? Drömde hon? Han kom emot henne! Men han såg icke på henne — han tycktes icke komma ihåg, att hon fanns!

Med bortvända blickar ledsagade han, högrest och blek, en främmande dam — en lång kvinna i släpande saffransgul dräkt, hvilken återigen oupphörligt vände på hufvudet och mätte henne med högmodiga och onda blickar.

Marguerite de Lorraines ögon blefvo så stora och förfärade.

Hon förstod ingenting — begrep ingenting alls — stod där liksom lamslagen och såg ned i det djup af ensamhet och köld, hvari hon fallit från den lyckliga trygga värmen vid sin makes hand nyss.

Med händerna på bröstet, hvari hennes hjärta hoppade upp och ned likt en dödsskrämd fågel, försökte hon ropa honom till sig, försökte skynda efter honom, fråga och ropa efter lösningen på den förfärliga gåta, som hängde i luften och teg. Som ett litet jagadt djur i en fälla såg hon sig omkring — hvad det var långt till dörren — hvad det skulle behöfvas många steg öfver detta oändliga marmorgolf, tagna i fiendernas åsyn och beledda af dem, innan hon nådde honom. Beslutsamt tog hon med sammanbitna tänder ett steg framåt — men benen ville icke bära henne — hon vacklade...

Från den orörliga mörka massan bredvid konungen, hvars ögon börjat lysa af jaktifver, kom ett litet hest fnitter. Och som om det varit en signal, besvarades det högljudt och belåtet af den mur af leenden, hvari bruden var instängd. Den blef allt bredare, den grinade rundt omkring henne likt idel varggap, lyste af idel roflystna tänder, smackade af belåtna läppar, som likt schakaler öfver ett dödt lamm njöto af hennes barnsliga rädsla och ädla hjälplöshet.

Hon visste icke, hvart hon skulle vända sig för att slippa se dem. Något hemskt betydde de — men hvad! Hvad?

Ångestfullt såg hon sig omkring efter sin make.

Där lyste den gula dräkten. Bredvid den var han — nära dörren! Han höll på att försvinna i den — att gå och lämna henne ensam!

I sin förfäran fick hon rösten igen. Hon ropade till — ett skarpt litet skri af smärta, som dock drunknade i allt det ondskefulla fnittret.

Men damen bredvid hertigen vände sig därvid om och log åt henne öfver axeln, log henne midt i ansiktet — ett triumferande blodigt löje.

Den lilla bruden träffades af det som af en blixt, en plötslig ljungeld, som lyste upp mörkret kring henne. Hon liksom stegrade sig och stelnade till sten under den — en plötslig förståelse lamslog henne för ett ögonblick. Och för ett ögonblick härskade andlös förväntansfull tystnad.

Men blott för ett.

(Forts.)

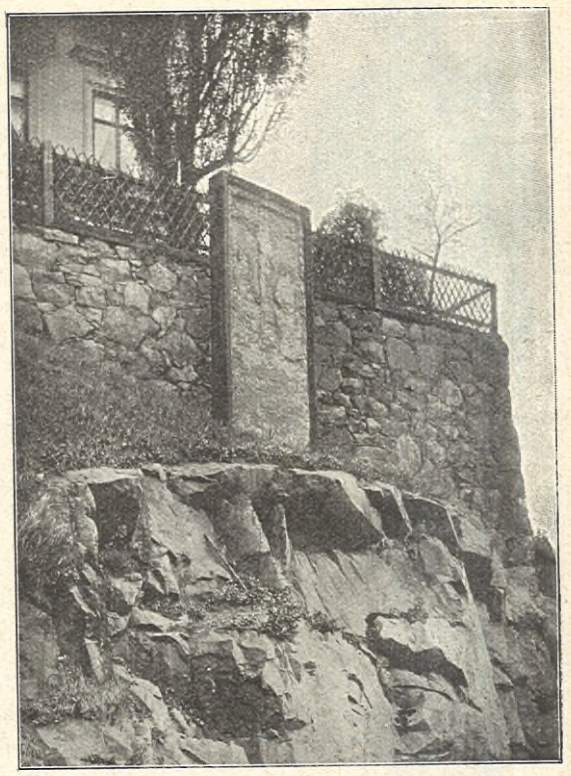

KÄPPLINGESTENEN VID GÖTGATAN I STOCKHOLM. A. H. LARSON FOTO.

Käpplingestenen.

Ett bland Stockholms gamla minnesmärken, det s. k. Käpplingemonumentet, långt uppe vid Götgatan, kommer i dagarna att införlifvas med Nordiska museets samlingar.

Käpplingemonumentet har stått på ungefär sin nuvarande plats sedan 1851. Det framställer korsfästelsen såsom fullbordad.

Ända in i nyare arbeten om Stockholm anses stenen har härstammat från de tyskar, som anställt det fruktansvärda massmordet på Käpplingeholmen — nuvarande Blasieholmen — 1389, då en stor del af stadens ledande svenskar innebrändes i en lada. Enligt traditionen skulle de ålagts af påfven att utföra denna "botgöring".

Numera börja de lärde dock anse, att stenen intet haft att skaffa med Käpplingemorden, utan att den är ändstenen i ett s. k. Kalvarieberg. Den enda uppgift, som finnes om stenens tillkomst, är att läsa i J. Messenii år 1629 författade rimmade krönika om Stockholm, och enligt denna blef stenen rest i början af Svante Stures styrelsetid. En borgare i Stockholm hade upprest tre stenar, "som wij på Södermalm se", till minne af Christi pina. Den bortersta (den om hvilken nu är fråga) stod lika långt från rådhuset som Golgata låg från Pontii Pilati palats, de båda andra utmärkte de ställen, där Kristus dignade under korset.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm,* erhålles inom Sverige *portofritt:*

Idun 1892	2: —	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1893 (n:r 1 felas)	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	1: —

LÄS!

Fru Hillevis dagbok

af Elin Wägner.

Fröken Elisabeth Gad (Danmark).

Marchesa de Bourbon del Monte. Italiensk ordf.

Författarinnan Jane Gernandt-Claine.

M:me Avril de Saint Croix, fransk ordf.

XI.

I GÅR KVÄLL stod ovädret som en annalkande olycka, svart och tungt i väster, medan staden smektes af den sista sensommarkvällens milda och döfvande luft. Glimmande i sin ljusdräkt som en sjunken himmel öfversållad af otaliga konstellationer, smög den sin oförklarliga tjusning in i vandrarens hjärta, som drömde i det blåa dunklet och gick från stjärna till stjärna.

Men i dag är man åter på jorden bland en tråkig samling af fula hus med missnöjda människor i, som grufva sig för oktoberflyttningen. Ty ovädret har kommit, himlen ligger som en våt duk öfver taken, och på vår gård har stormen brutit en poppel, en ädel gammal jätte, som en gång spirade på Ladugårdslandets fria jord.

Men innanför fällda rullgardiner skapar man lätt af en lampas rosiga skärm, några mörkvioletta astrar på bordet och stora, daggiga plommon i en skål, den höstliga idyll, som för sin särskildt tjusande intimitet har att tacka det faktum att utanför rasa valstriderna och den hårda nordvästan.

Att få vara i ro en afton har sitt stora behag äfven därför, att flera kvällar varit upptagna af det nu afslutade Internationella kvinnoförbundets möten.

Jag har varit med ganska troget, icke därför att faster Jenny och Madeleine haft sina stora dagar, men därför att det är ingenting jag är så nyfiken på som den moderna kvinnan.

Man har kallat kongresser rusmedel för naiva själar. Men vid Internationella kvinnorådets öfverläggningar, så långt utomstående kunde följa dem, saknades den unga brinnande entusiasmens rus fullständigt — kanske äfven de naiva själarna. Detta är både en brist och en förtjänst, hur man tar det, men framförallt så lätt förklarligt. Jag kan förstå att man kan entusiasmeras till att sätta in sitt lif på ett af de nio spörsmål, hvarför förbundet arbetar, det må vara moral, fred, ungdomens uppfostran, kvinnans rösträtt, hygien eller in- och utvandring, men man kan inte låta sitt lif för programmet i dess helhet. Också blir stämningen, när kvinnor, intresserade för något eller alla af dessa spörsmål och lifvade af en allmän önskan om världens förbättring, komma samman, den af ett jämnt fördeladt och något myndigt världsförbättringsintresse.

När man lyssnar till och betraktar denna brokiga församling blir man stundom verkligt hälsosamt imponerad af en klar och sakkunnig hjärna, stundom betagen af något ungt eller gammalt ansikte, med den intelligens, som utstrålar godhet, stundom något litet irriterad, men aldrig förnimmer man susningen af det Herrans mäktiga väder, som bryter skrankor mellan själarna, de högt uppsattas och de borgerligas, och i ett dyrbart och farligt ögonblick lyfter människan öfver henne själf.

När jag satt i Grand Hotells spegelsal på välkomstmötet bland de andra damerna i sina bästa kläder — så mycket gamla äkta spetsar och grefvinnor har jag aldrig relativt antalet deltagare sett förr på en kongress — och roade mig med att granska aftonens talare, grupperade kring lady Aberdeen och fru Upmark — när jag satt där alltså, hörde jag plötsligt en munter röst i mitt öra: hör du, Hillevi, det är bra *stiligt* att människorna inte kan dölja hurudana de är! Det var en liten debuterande journalist, som gjort denna upptäckt, och nu satt och gladde sig i sitt rättsinniga och något spjufveraktiga hjärta åt att se människorna sitta där stämplade med sitt eget hjärtas stämpel af ondt eller godt.

Jag sade henne, att så enkelt var det inte, men medan hälsnings- och tacksamhetstalen följde på hvarandra, tyckte jag mig dock finna, att det låg något i hvad hon sagt, kanske berodde det på att typerna voro så färdiga. Men nog märkte man tydligt, hvilka de voro, som skulle spara sig, till dess nästa kongress gaf tillfälle att på nytt tala vackra ord, och hvilka de, som kommo från ett arbete och skulle resa tillbaka till det. Men det är dessa, som ge det välsignade intrycket af att *veta* och *handla*, hvilka lära en förstå hvad ett sådant internationellt och neutralt kvinnomöte har för betydelse som bytesplats för plantor och frön, där man byter sig till hvad andra förädlat mot det man själf dragit upp.

Vid yrkeskongresser lär det vara så, att de

Hon. Mrs Franklin (England).

Fru Antonie Rettig, som bjöd mötet på té å Royal.

Miss Sutherland (Australien).

Miss Barret (Irland).

Fröken Helene Lange (Tyskland), lady Aberdeen och baronessan Alexandra Gripenberg (Finland).

A. Blomberg foto.

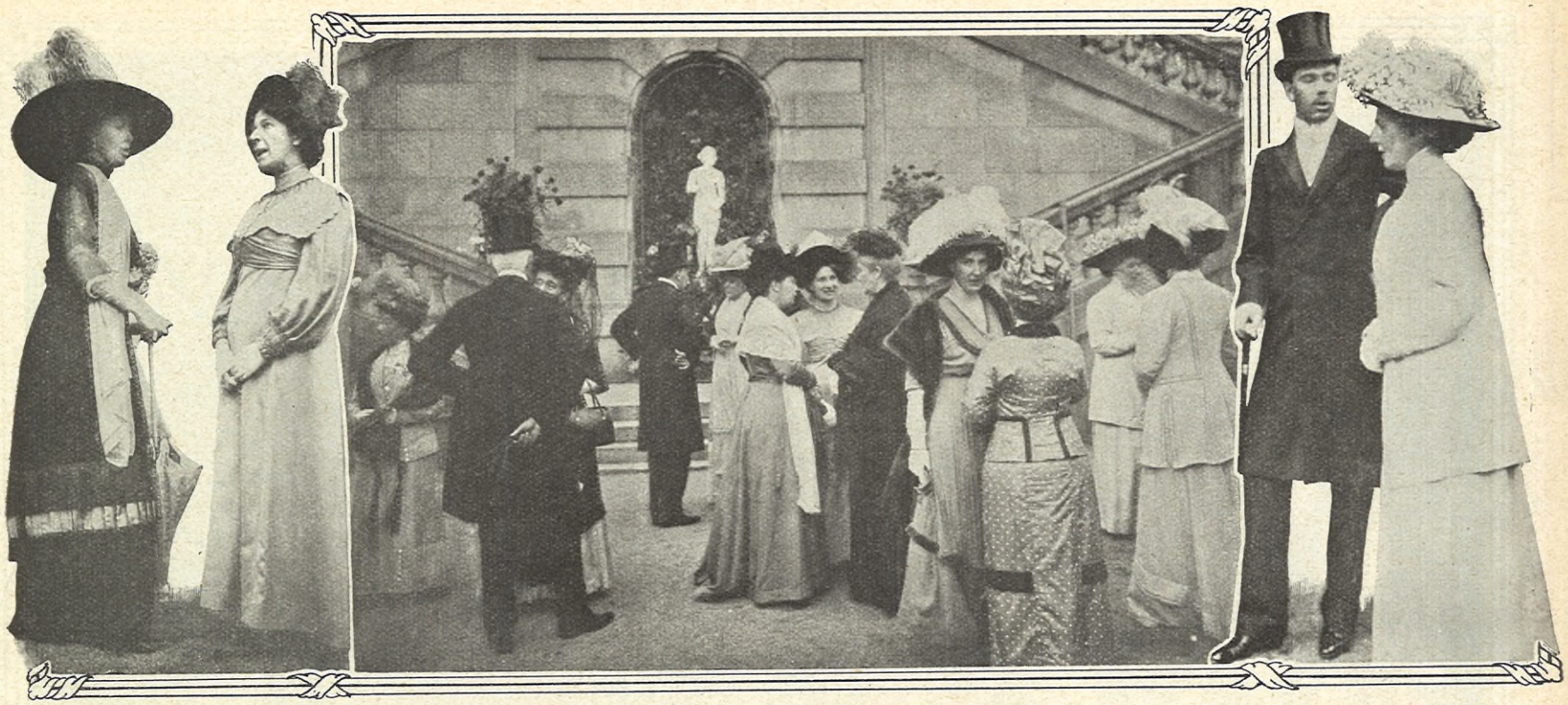

Kronprinsessan samtalar med doktor Gertrude Bäumer, ordf. för det tyska nationalförbundet.

Bilder från konungens garden-party på Logården. De inbjudna samlas.

Kronprinsen och statsrådinnan Lindman.

Fröken Ellen v. Platen, dr Inez Laurell och mrs Sanford, I. C. W:s skattm.

finaste patenten behåller hvar och en för sig — men så tycks det inte vara här. Ifråga om villighet att delge hvarandra sina arbetserfarenheter, följer man verkligen förbundets valspråk: allt hvad I viljen människorna skola göra eder, det gören I ock dem.

Den andra möteskvällens öfverläggning gällde ungdomens ledning i de viktiga och farliga år, då den lämnat skolan och då dess framtid afgöres. Det var förbundets 1:sta vicepresident, mrs Ogilvie Gordon, som dominerade kvällen med sitt föredrag. Hon är en förtjusande typ för den moderna intellektuella kvinnan, hon som utför det kraftprofvet att vara husmor, hustru och mor i ett hem, samtidigt som hon idkar vetenskaplig och socialfilantropisk verksamhet, och likväl intet förlora af sin medfödda omedelbara kvinnlighet. Hennes plan, nu genomförd i Skottland med stor framgång och besluten i England, går ut på att ta hand om *all* ungdom efter slutad skolgång. Hvarje skoldistrikt har en byrå, dit barnen och föräldrarna vända sig för att få råd och upplysningar i hvad som gäller lämpliga yrken och möjligheter till fortsatt utbildning. Mrs Gordon har förstått hur mycket en klok och kunnig person kan göra på en sådan plats, och hennes uppslag bär stämpeln af ett kvinnligt ingenium redan därigenom, att det med små medel vill uppnå stora ting. Det gladde en att se hennes strålande blick, när hon beskref hvilka svårigheter som ställt sig i hennes väg, men hur dock "formalismen fått vika för mänsklighetens kraf".

Jag tänkte: där ha vi en af den nya kvinnans uppgifter i samhället.

Kvinnans plats i det arbetande samhället var föröfrigt det tema, som behandlades den tredje offentliga möteskvällen på Musikaliska akademien. Af alla frågor är detta den, som intresserar mig mest, det är icke en kvinnofråga, den gäller hela mänskligheten och det förvånar mig alltid, att män tro sig kunna lösa den med ett ytligt "bort med fingrarna från "vårt" arbetsfält!" Låt oss först grundligt reda ut hvad som är mitt och ditt! Det gladde mig att här på mötet sades ifrån af erfarna och kloka kvinnor sådana som Helene Lange från Tyskland att vi icke vilja pruta af på vår rätt till arbete och rätt till utbildning för arbete.

En af dagarna var jag uppe på Järnkontoret. Och det hade verkligen sitt intresse att ge akt på hur "Svenska konstnärinnor" med sina taflor, våra textilateljéer med gardiner och konstväfnader och arrangörerna föröfrigt med växter och blommor, mjuka mattor och sidenklädda fåtöljer omskapat det korrekta gamla ämbetshuset. Och i denna miljö med dess obeskrifliga blandning af tung officiell svensk prakt, kvinnlig smak och flit och internationell kongressatmosfär rörde sig mötesdeltagarna, utvecklande en outtröttlig älskvärdhet. "Je suis charmée de faire votre connaissance" ljöd som en mjuk melodi bland medaljongerna af våra gamla Karlar och Gustaver, och ekot svarade: jag är ännu mera förtjust, madame!

Men det är en behaglig tillvaro, framför allt i Sverige, att vara utländsk kongressdeltagare, och om de främmande gästerna visade sig älskvärda denna vecka, där arbetstimmarna voro omkransade af festligheter, och kungahuset själft gick i spetsen för gästfriheten — hvad synnerligt gjorde de?

Men af hela den brokiga församlingen minns jag nu, bäst ett enda ansikte. Det tillhör en ung kvinna, med hvilken jag icke talat ett ord. Men stundom har det glimtat till i allt allvaret, och då har det varit hon, som tittat fram med sitt rörliga ansikte, där tankarna speglats som sol och skyar, det lilla ansiktet, som var så mäkta begrundande och klokt och så ett tu tre strålade upp af någon ljuf och förborgad lycka. — Kära du, tänkte jag.

Signora Rabighini och grefvinnan Ruuth.

Miss Tyser och miss Lutterland, Wales.

Två serbiska delegerade: fru Draga Hultquist och fröken Losanitz.

A. Blomberg foto.

Det stora Kvinnomötet.

1. Den exekutiva kommittén sammanträder å Järnkontoret. Å estraden synes från vänster till höger mrs Ogilvie Gordon, fru Eva Upmark, lady Aberdeen, doktor Alice Salomon, mrs W. Sanford 2. Mötesbyrån å Järnkontoret. 3. Fören. Svenska konstnärinnors utställning å Järnkontoret. 4. Lady Aberdeens mottagningsrum å Järnkontoret. 5. Fru Upmark och fru Lamm på väg till välkomstlunchen med konungens telegram. 6. På väg till sammanträdet: fröken Tamm, marskalk och fröken v. Platen, bitr. sekreterare.

Foto för Idun af hoffotograf A. Blomberg.

Haf och hälsa

Några bilder från Oddö skollofskolloni

FLICKORNAS SANDBAD.

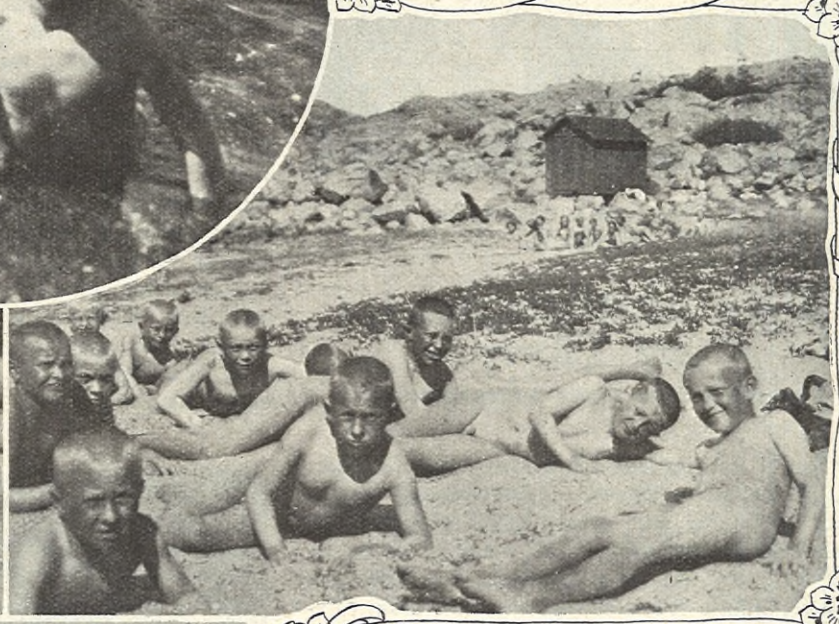

GOSSARNES SANDBAD.

DET VAR EN DAG, då värmeböljan regerade i denna idealiska semestersommar, som jag gjorde strandhugg vid en liten ö ute i hafsbandet vid Strömstad.

Där syntes bara en härlig badstrand, och vi gjorde oss i ordning att gå i land och bada, då de grå stenarne började röra på sig.

Jag tog på mig glasögonen och såg då till min förvåning, huru sandhögar och stenar antogo lefvande former och ett tu tre störtade i vågorna. Det blef ett plaskande, skrikande och illhojande må tro, så vi trodde att det var några okända dvärgmänniskor vi skrämt i hafvet.

Jo, jo, så kan det gå när man landar på en, som man tror, öde ö.

Fantasien löper i väg.

På stranden satt föreståndarinnan, fru Anna Haglund, och vi fingo så upplysning om, att det var skollofskoloniföreningen i Grängesberg som sände ut detta 30-tal gossar och flickor till hafsbandet för att finna bot för skrofler. Här rullade de sig i den fina sanden, så de sågo ut som bullar färdiga att gräddas, och så ett, tu, tre störtade de i vattnet. Och sådant vatten sedan! Klart som kristall och salt, så man flyter som ett spån. Maneter och sjustjärnor dansa ikring där nere.

FÖRESTÅNDARINNAN

Det är något för inlandsbarnens fantasi. Fru Haglund talade om, att de i år firat 10-årsjubileum, och som de nu voro egna herrar på täppan, sedan stället inköpts, komma många jubileer att firas, under det de små sjuklingarne undan för undan växa sig till hälsa. Vistelsen här räcker från den 14 juni till den 30 augusti. Viktökningen pr barn var i medeltal 4,8 kg.

Grangärde kommun har underhållit 11 barn, under det föreningen Enighet och Vänskap underhållit 19 st. af Barnens dags medel. Läkarevården har hela tiden ombesörjts af doktor Conrad Cavalli-Björkman.

En betydande donation har kommit kolonien till handa från okänd gifvare. Dessutom har aktiebolaget Grängesberg—Oxelösund lämnat ett anslag af 2,000 för i år, så att för en tid framåt är ställningen betryggad.

A. BLOMBERG.

DANSLEKAR.

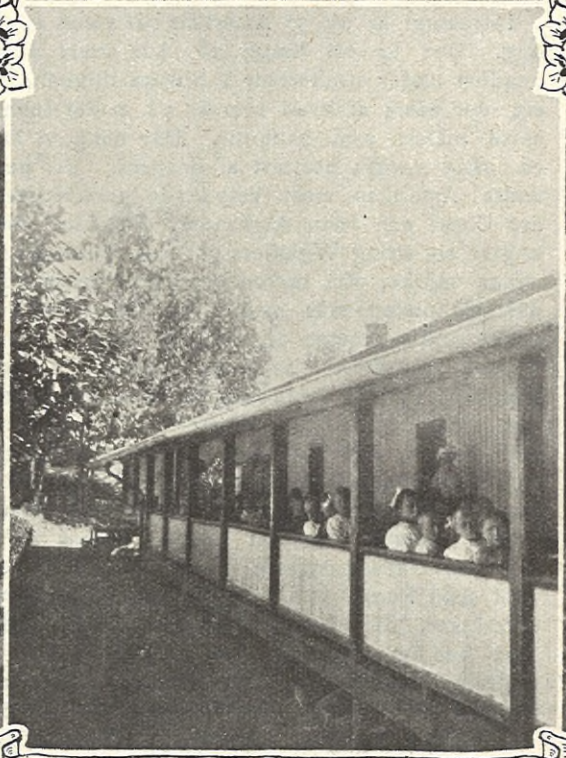

MIDDAG PÅ VERANDAN.

KOSSORNA MATAS.

Foto för Idun af hoffotograf A. Blomberg.

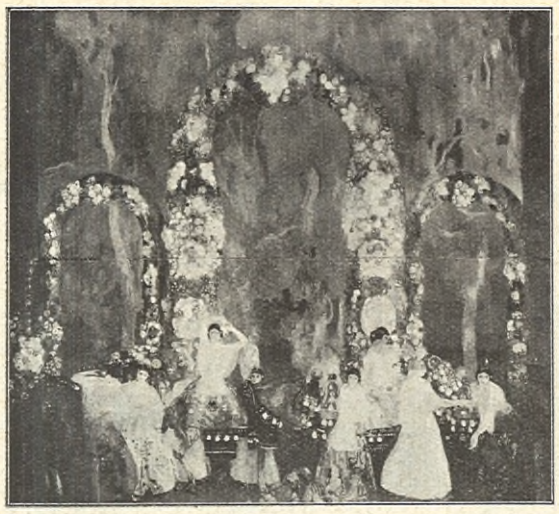

(SPANIEN). ANGLADA CAMARARA: FEST I VALENCIA.

Från utställningsstaden vid Tibern.

Romabref från Iduns korrespondent.

(Forts.)

OCH SÅ Italiens många och smakfulla salar. Italien har icke anordnat retrospektiv grupp, och därför får man afvara något så önskvärdt som Segantinis verk. De namn, som nu ha på sin lott att bära ansvaret, äro Tito, den käcke, liffulle framställaren af venezianskt folklif, Fragiacomo, en fint observerande marinmålare, Emma Ciardi, synnerligen elegant och gedigen framställarinna af parkmotiv. Vidare är Innocenti en erkänd figurmålare, sysslande med kafémotiv och folk med lediga fasoner. Carlo Maggi är en god landskapist med blick för bergsnaturen. Danieli synes mig vara en af Italiens bästa målare med förmåga att skildra en enkel hvardaglig bild på ett fast och liffullt sätt. Belloni har rykte som marinmålare, men dokumenterar sig inte särskildt här. Vackra framställningar af italienska stadsmotiv finnas af Pio Joris, Caprile, Carlandi och Italico Brass, den senare skickligare än många skickliga.

Närmast de svenska salarna ligga Norges. Tyvärr är Norge alltför knappt representeradt här. Det som finns är nog så bra och friskt, men man längtar få se mera däraf. Här är ett brus af vilja och kraft, som man finner i få af de andra nationernas sändningar. Hur mycket kunskap, det än kan spåras i Halfdan Ströms figurtaflor, äro de dock först och främst idel kärlek till uppgiften, där uttrycksmedlet kommit af sig själft. Christian Krohg har sändt en sprittande liffull interiör från ett torftigt rum. Dessutom visar han sin stora "Albertine" och ett par till. Edward Munchs porträtt och "Den sjuka flickan" samt Vigelands skulpturer: "Tiggaren", "Man och kvinna", "Beethoven" och "Hufvud" äro väl de mer omstridda alstren, men utan dem skulle Norges salar gått miste om sina starkaste verk. Vidare utställa Erik Werenskiold (9 arbeten), Thaulow, Valstad, en oändligt stämningsfull interiör med starkt inströmmande vintermånsken. Olaf Lange har sändt praktfulla, färglagda etsningar, Eiebakke en gripande bild från ett allmogehem. Sohlbergs underliga sommarnätter i blått och hårda motsättningar besitta en stark stämning, blott man ger sig tid att se med hans sätt att se. Det yngsta Norges sändning, som bär alltför tydliga spår af import, och det en mycket billig import, är intet att säga om.

I ett föregående sammanhang nämnde jag, att de spanska målarne Anglada och Zoluaga erhållit egna salar uti det stora konstpalatsets tillbyggnad.

Här får man det ypperligaste tillfälle att bilda sig en klar uppfattning om dessa båda vidtberömda mästares sätt att framställa spanska folklifsbilder. Mycket har man sett från Spanien, och det allra mesta har varit så enformigt med sina tunna grella färger och kostymmotiv i petigt utförande. Hur kraftigt fängslande kommer ej då emot oss dessa märgfulla folklifsbilder, där lifvet, i högsta grad måleriskt uppfattadt, pulserar, och där landskapet ej är en tom fond på godt och ondt, men en stämningsfull sjudande miljö, sådan som föregångaren Velasquez kunde omge sina figurer med. Vidt skilda äro Anglada och Zoluaga. Anglada är de liffulla djupt strålande färgernas mästare. Hans kompositioner jubla. Det är dans, fest och musik i hvarje linje. Tyngre och mer hvardagligt framställer Zoluaga det en smula lättfärdiga Spanien eller i sitt armod pittoreska typer. En liten krympling till vattenbärare har i ett par oöfverträffliga dukar inspirerat honom till en färgbehandling, som är enastående bra.

I en annan har han visat en gammal elegant narr, som följer ett par viftande, uppmuntrande damers spår. Skildringen är full af munter satir och bredt utförd. Har inköpts för Roms nationalmuseum.

(NORGE). HALFDAN STRÖM: PÅ TRATTORIAN.

Intressant är att se Amerikas väl valda samling. Den är ett betyg på, hur klart dess ungdom under studieresor i Europa tillgodogör sig det bästa af hvad som är på modet inom såväl måleri som skulptur. Här möta vi än en gång vackra porträtt af Sargent. Ett par andra Amerikas mest betydande porträttister äro Chase och John Alexander. Stort intresse knyter sig kring Whistlers porträtt af Sarasate, denna mörka, ofta reproducerade helfigursbild, där violinisten står med fiolen under armen. Äfven andra arbeten af Whistler finnas. Inom "Svart och hvitt" dominerar, förklarligt nog, Pennell, som väl torde vara världsmästare inom sitt område. På den illustrativa afdelningen ser det ut, som om den svenskfödde Henry Reuterdahl intoge främsta rummet. Det är liflig fantasi, färg, bredd och fart i hans marinskildringar.

Sist återstår mig att nämna Japans lilla men smakfulla paviljong. Det är utan tvifvel ädel skön konst, som utstrålar från dessa stora laveringar, där dimmor och stora vidder sopa bort onödiga detaljer, medan hufvudsaken i motivet framstår uti liffull enkelhet och behärskad detaljering. Nyligen har det hållits en fullödig japansk utställning i Stockholm, hvarför det är öfverflödigt att här orda om, hvad som bjudes i Rom. Att japansk konst i stora drag inverkat på europeisk är ju odisputabelt. Åtminstone ha en del mästare medvetet eller omedvetet influerats däraf.

Till slut må jag anföra, att skulpturen, som här icke placerats i en gemensam skulpturhall utan inom hvarje nations område, har mycket vackert att erbjuda. Det skulle bli för långt, att redogöra för de vackra verken, men antydningsvis behöfver jag blott nämna en del namn som borgen för att här finnes något att se. Rodin utställer fyra präktiga, hvarandra helt olika arbeten.

Dessutom är den franska medaljgravyren rik på sevärdheter. Inom Italien finna vi charmanta djurbilder af Bugatti, en stor grupp fångna kvinnor, kallad "Le misere recluse" af Biondi. Gemito, som rör sig inom statyettens område, har en smidig vattenbärare och ett uttrycksfullt medusahufvud. Ett särskildt rum har bestätts Monteverdes stora marmorgrupp "L'anima in alto". Ja, här äro många kallade men — få utvalda. Och så har Belgien sin myckenhet af oklanderlig plastik. Antecknade äro byster af Lagae och Vincotte samt en grupp "Illusionens systrar" af Rousseau. Den tyska skulpturen har Hildebrand och Max Kruse, Lederer och Stuck m. fl. Uti de ryska salarna fäster jag mig mest vid Troubetzkoys små raska skisser, däribland en vacker Leo Tolstoi till häst. Amerika strålar med en stor samling af St. Gaudens, och Ungern har dragit i fält med så godt som alla sina namn. Zala utställer monumentskisser, Teles vackra bronser, Strobl väl arbetade porträttbyster. Danmark har många och vackra skulpturer. En grupp på ett tiotal nummer af Marie Nielsen, känd för oss från deltagande i Svenska Konstnärernas höstutställning 1910; Tuxen har en porträttgrupp af Ancher och Kröyer, vandrande sida vid sida utrustade med målaregrejor.

Mycket kunde naturligtvis ännu vara att tillägga, men jag är tillfreds, om jag med dessa summariska redogörelser för Romautställningen kunnat i någon mån nära det intresse, som en och hvar konstnär bör hysa för en utställning med så allvarlig hållning som denna.

K. R—M.

Årets tolf kapitel.

För november ha vi utsatt som täflingsämne:

Många bäckar små . . .

Ett kapitel om de ungas uppfostran till sparsamhet och klok hushållning.

Täflingsskrifter, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns artikeltäfling*, samt åtföljda af *författarens fullständiga namn och adress*, måste vara inlämnade till redaktionen af Idun *senast den 30 september 1911*. För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns novembernummer. *Redaktionen af Idun.*

(BELGIEN). LAERMANS: DEN BLINDA.

Nybyggnad.

MJÖLKKÄRRAN skramlade fram öfver landsvägens hårdfrusna, skarptandade lerklumpar.

— Se nu lyser det uppe från bygget, sade mjölkbudet till pojken, som satt bakpå kärran, då är Hede där uppe och snickrar — ja, det är ju lördagskväll, då brukar han stanna öfver natten, han har tingat mjölk till flickungen han brukar dra med sig, kommer jag ihåg nu.

Pojken sprang upp med mjölken och var strax tillbaka.

— Tänk, ett sådant fint hus Hede byggt åt sig, sade han och såg sig beundrande tillbaka mot byggnaden, hvars hvita timmer stod ljust mot barrskogen. Närmast var en afröjd plats, afsedd för planteringar, frukt- och blomsterodling, och en anlagd terrass gick ned mot vägen, där några fina hängbjörkar och smäckra granar stodo och höllo vakt, men staketet var, som mycket annat, ännu ej uppsatt.

Det var ett förtjusande läge. Sänkor och kullar, öppna marker, skuggade af skogspartier och blåa bergslinjer, det var hvad som mötte ögat från öfre våningens fönster och balkong, och så en djup flik af sjön vid slutet af skogsbältet på andra sidan om vägen.

Pojken och flickan fortforo att prata om bygget, under det kärran skramlade vidare.

— Ja, men tänk ändå, det är ju rätt långt från stan, där han har sitt arbete, det är allt underligt, det tycker alla, och ingen kan begripa, hvarför han byggt härute.

Nej, ingen kunde förstå det, och när Hede tillfrågades, hvarför han gjort det — han hade också gjort sig själf samma fråga — hade han blott haft ett svar att ge — hon hade velat det, Selma, hans döda hustru.

Det var nu för de flesta ett ganska ohållbart skäl, en annan sak hade varit, om Hede tänkt gifta om sig, hvilket då inte varit en dag för tidigt, eftersom det nu var på fjärde året han gick änkeman, och hans mor, som hushållade för honom, började ju bli gammal och krasslig. Men för Daniel Hede var det skälet tillräckligt talande och att ingå nytt äktenskap, därpå tänkte han ej ett ögonblick. Ingalill och modern, mest Ingalill ändå, tillfredsställde hvad han ägde kvar af ömhetskraf, hans innersta jag, hans väsens blomma, ja, all hans lefnadsfröjd, det hade Selma tagit med sig i grafven, nu lefde han bara ett skenlif, tyckte han, meningslöst och tomt, och fastän ännu ung till åren kände han sig som en gammal man.

Det kom att dröja innan Hede grep sig an med bygget. Först förmådde han knappt se platsen. Härute hade de redan som fästfolk gått och fantiserat om, hur präktigt det skulle vara att ha ett eget bo på denna vackra plats alldeles för sig själfva... De byggde och planerade och planterade, allt i tankarne förstås, men härunder fingo de stället allt mera kärt och tyckte, att det redan var deras egendom. Slutligen kom det därhän, att det var inköpt, och Selma hade med egen hand lagt grundstenen. Men innan ännu grunden var färdiglagd, var Selma borta efter blott ett tvåårigt äktenskap, lämnande Daniel i ett tillstånd af apatisk sorg. — —

Det dröjde som sagdt länge, innan han ens kunde återse platsen för deras drömda hem, men sedan han väl en gång varit där, och storgråtande kastat sig ned på marken, där de brukat sitta och göra upp sina planer och varit så lyckliga, blef det annorlunda. Han tyckte, att Selma var hos honom och uppmuntrade honom att fortsätta det påbörjade verket, hennes älsklingstanke, hennes testamente, kallade han det.

*

Hede stod och arbetade vid sin hyfvelbänk. Spånorna krusade sig snabbt under hans starka hand och flögo som hvitskimrande fåglar omkring i rummet, hälsade af små jubelrop af Ingalill, som sprang och fångade dem, allt eftersom de föllo till golfvet. Så gick hon bort i en vrå och satte sig att leka med dem. Nu var det endast hyfvelns gnisslande, som likt en sakta kvidan förnams i tystnaden därinne. Daniel Hede stod och tänkte på sin döda hustru, men det intresse och den ifver, hvarmed han först ägnat sig åt bygget härute, hade vikit undan, ju mer arbetet närmade sig sin fullbordan. Han började finna det så meningslöst alltsammans, men ändå tvekade han aldrig att icke ha handlat i öfverensstämmelse med Selmas önskan — på samma gång han börjat förstå, hvad han förut aldrig tänkt sig, att det skulle blifva svårare för honom härute utan henne.

— Pappa, titta sån't vackert slott jag har byggt! ropade Inga. Med två verandor, alldeles som vårt hus, men det är mycket vackrare för det har ett sån't högt, högt torn.

— Blås på det, får du se, Ingalill, svarade han med ett sorgset leende.

Inga tröttnade nu på leken och ville höra fadern sjunga, men det var inte ofta, hon kunde få honom till det. Det var i synnerhet en visa som hon tyckte mycket om, emedan hennes eget namn förekom där.

— Pappa sjung visan om Ingalill — bad hon. Och fadern sjöng med sin djupa, veka stämma den vackra, svårmodiga sången, och vid de sista stroferna vibrerade rösten af känsla — — — "Säg Ingalill, säg vill du dela med mig sorgen?" — —

*

Det blåste en hvinande östanstorm. Öfver skogsbruset förnams sjöns djupa, flämtande andetag, när den bröt sig in öfver strandhällarna. Härinne under skogsbältet läade det dock litet och hon stannade ett ögonblick för att andas ut riktigt ett tag. Hela tiden hade hon haft vinden emot sig och ett godt stycke i början sprungit som för lifvet, i blind ångest, utan att veta eller fråga efter hvart det bar hän — bara bort från den tunga påken, som fallit ned öfver hennes späda skuldror, bort från... hon ryste till af skrämsel och vämjelse.

Hon hade bara sprungit blindt framåt, kommit in på en okänd väg och visste ej nu, hvar hon befann sig. Mörkret föll på, stormen tilltog allt mer — måste hon blifva i skogen öfver natten? Hon vågade hvarken gå framåt eller tillbaka. Då såg hon ljusskenet från nybyggnaden glimta mellan träden och snart höjde sig dess hvita resning öfver vägen. Kanske där fanns barmhärtiga människor, som ville skänka henne tak öfver hufvudet för natten. Bäfvande med bultande hjärta och nästan förblindad af gråt gick hon upp mot byggnaden.

— Pappa det knackar på vår dörr, sade Ingalill ifrigt och beskäftigt.

— Å nej, det är bara blåsten, och nu skall Ingalill gå och lägga sig och sofva snart.

— Nej, jag är inte sömnig, och hör, nu knackar det igen, sade hon och sprang fram till dörren.

— Hvem där! ropade Hede barskt.

Ingen svarade, och han gick att se efter.

— Hvad vill ni? sporde han förundrad och ganska ovänligt, under det han skarpt granskade den främmande flickan, som stod där med nedböjdt hufvud.

(Forts.)

ERNST JOSEPHSSON: MANLIG MODELL.

Konst.

DE FÖRSTA länkarna i säsongens långa kedja af konstutställningar äro Konstföreningens minnesutställning af Ernst Josephson och Carl Hill samt Hellner Hertzhoffs kollektion af Norrlandstaflor i Hallins konsthandel.

Taflorna af Ernst Josephson äro ungdomsarbeten, kopior, modell- och genrestudier, hvilkas största intresse är, att de visa den väg, på hvilken han vandrade fram mot mästerskapet. Karl Hill är en nyligen afliden skånsk målare, hvars produktion ligger en 20, 30 år tillbaka i tiden.

Så länge han lefde, var det tyst om hans namn, men efter hans död ha stämmor höjts till att proklamera honom som ett okändt och misskändt geni. Stockholmskritiken får nu tillfälle att säga sitt ord. Hans taflor äro landskap med franska motiv och fransk uppfattning, stilla och delikata i färg.

Helmer Hertzhoff är en Norrlandsmålare med brinnande färger i penseln. Sedt genom hans pensel blir Norrland de väldiga linjernas, de klara, hvassa färgernas och de underbara himlaljusens land. Han älskar de ståtliga effekterna och hela hans produktion är en stolt sång till ära för ett stolt land.

HELMER HERTZHOFF. NORRSKEN.

Från scenen och estraden.

NÄR DETTA skrifves, pågår fru Sigrid Arnoldsons gästspel vid Operan. Denna sällsynta gäst vid vår sångscen åtnjuter alltjämt publikens oförbehållsamma ynnest. Den gläder sig åt att återfinna den Traviata den förr beundrat lika fraisch och med samma klara stämma som vunnit världsrykte. Äfven som Margareta i Faust skördade sångerskan varmt bifall, som kom lika hjärtligt från kungliga logen som från platserna upp under taket.

*

Efter långvarig och trogen tjänst lämnar en af operans kända krafter fru Paula Lizell sin verksamhet. Hon debuterade år 1893 som Margareta i Wilhelm Tell och fick kort därefter engagement. Sedan dess har hon utfört ett 70-tal roller, däribland Tatjana i Eugen Onegin, som hon spelat öfver 100 gånger, Senta i Flygande Holländaren, Gullvig i Tirfing och Signe i Gildet på Solhaug.

Fru Lizell ämnar emellertid ej dra sig tillbaka från det konstnärliga arbetet, blott uppta en annan gren däraf, nämligen undervisning i plastik och rollinstudering. I höst öppnar hon en sådan skola här i Stockholm.

*

På sin vackra villa Solhaga vid Båfvens sjö i Sörmland firade den kände pianopedagogen och tonsättaren Richard Andersson sin sextioårsdag den 22 aug. Som ofvanstående bild visar hade en stor skara släktingar och vänner samlats för att fira den aktade musikern.

Strax före middagen, hvilken serverades ute i den stora parken, öfverlämnades en subskriberad hedersgåfva bestående af en antik kristallpokal med en större penninggåfva i guld samt en textad adress upptagande namnen på subskribenterna. Bland dessa märktes kronprinsen, prins Wilhelm och prins Eric alla tre förutvarande elever till Richard Andersson.

Vid kaffet efter middagen upplästes telegrammen uppgående till ett par hundratal. Bland dem må särskildt nämnas från prins Eric samt från Musikaliska akademien undertecknadt af preses justitierådet Karl Silverstolpe och sekreteraren Karl Valentin, i hvilket akademien bringar sitt tack för en lång och betydelsefull verksamhet i musikens tjänst.

*

Mera känd i England än i Sverige var den i dagarna aflidna musiklärarinnan Hildegard Werner. Sedan hon studerat vid musikaliska akademien samt i Wien och Paris mottog hon 1872 anbud att bli musiklärarinna i en flickskola i Newcastle. Hon arbetade sig snart fram i främsta ledet bland stadens musiklärare. Hon grundlade och ledde en liten stråkorkester bland sina små kvinnliga elever, föreläste i litterära och filosofiska sällskapet om fiolens historia, skandinaviska kompositörer o. s. v. då hon samtidigt med sin eminenta konst föredrog deras kompositioner på fiol och piano. Själf var hon känd som en talangfull kompositör af orkestral-, piano- och sångstycken.

Operasångerskan fru Paula Lizell.

Hennes verksamhet erhöll offentligt erkännande i det hon mottog Litteris & Artibus af konung Oscar, blef medlem af Musical Association i London och Internationale Musikgesellschaft i Berlin.

I sitt andra hemland, England, hade hon förvärfvat sig många vänner som beklaga hennes bortgång.

*

En intressant sonatafton förberedes till slutet af månaden af konstnärsparet Patrik och Karin Vretblad. Tre sonater af gamla mästare komma därvid att utföras, hvarvid den kände pianisten och kompositören på en Steinwayflygel ackompanjerar sin frus fiol.

Hildegard Werner.

*

Med anledning af 100-årsdagen af Ambroise Thomas' födelse som inträffade den 5 dennes, har i Newyork bildats en kommitté för resandet af ett värdigt monument öfver "Mignons" och "Hamlets" kompositör. Vid sockeln af monumentet, som skall få sin plats i närheten af Metropolitans operahus komma att anbringas två stora bronsreliefer af de berömdaste framställarinnorna af "Mignon" och "Ofelia", nämligen våra landsmaninnor Sigrid Arnoldson och Kristina Nilsson-Casa Miranda.

Richard Anderssons 60-årsdag. Festen på Solhaga. Nedanför trappan jubilaren och hans fru.

Litteratur.

BLAND VÄNTADE boknyheter till instundande höst märkes en serie i hög grad intressanta, populärt hållna, större och mindre skrifter behandlande etnologiska ämnen. Serien i fråga, *populära etnologiska småskrifter*, utgifves under redaktion af professor C. V. Hartman, intendent vid Riksmuseets etnografiska afdelning. Seriens framträdande har möjliggjorts genom en större donation af kommerserådet Fredrik von Rettig i Åbo, skaparen af denna stads kulturhistoriska museum. Afsikten med serien är, att till de vidaste kretsar inom vårt land söka sprida kunskap och kännedom om de värdefulla utomeuropeiska samlingar, som för vårt fäderneslands etnografiska museum sedan årtionden hopbragts af svenska expeditioner och forskare, liksom ock om den utländska etnologiska forskningens allmänna hufvudresultat.

Redan förut i samband med den japanska konstutställningen har ett nummer af denna skriftserie utlagts i bokhandeln, nämligen Ida Trotzigs: *Cha-no-yu*, eller *den japanska teceremonien*, ett arbete, som af kritiken blifvit på det mest välvilliga sätt emottagen. Inom kort komma att i boklådorna utläggas ytterligare trenne arbeten nämligen häfte 1: innehållande omtryck af Hjalmar Stolpes för studiet af naturfolkens ornamentik grundläggande arbete *Utvecklingsföreteelser i naturfolkens ornamentik*, hvartill fogats den af professor Gustaf Retzius författade *Biografi öfver Hjalmar Stolpe*. Häfte 3 utgöres af professor A. C. Haddon's *Etnologien, dess mål och uppgifter* samt E. Seler's *Arkeologiens problem*, båda i auktoriserad öfversättning af C. V. Hartman. Den tredje delen, som nu utlägges, bildas af häftena 4, 5, 6 utgörande första delen af *Människans förhistoria, I: Den äldre stenåldern* af med. kand. Gaston Backman. Såväl det Stolpeska arbetet som ock Backmans äro rikligt illustrerade, det senare äfven med ett stort antal färgplanscher. För seriens följande häften äro bidrag tillförsäkrade af ett antal svenska såväl som andra skandinaviska och utländska etnologer. Arbetena tryckas och distribueras af Cederquists Grafiska A.-B., Stockholm.

Wettergren's
KAPPOR & DAMULSTRAR

BÄSTA SNITT
OMSORGSFULLASTE ARBETE
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET

Hafre-Gryn och Hafre-Mjöl

Gyllenhamar

Gif barn den bästa näring och de växa upp till friska människor.

Gif vuxna den bästa näring och de förbli friska till sena ålderdomen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 17—23 SEPT. 1911.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; halstrad gädda med skiradt smör och potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te med tunnbröd. Middag: Julienne-soppa; kronärtskockor med rördt smör; stekta rapphöns med salader och brynt potatis; frukt i mördegssnäckor.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; biffstek med falsk sköldpaddsås och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kokt kött med skiradt smör; soppa på färska äpplen.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillpölsa med rödbetor; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönsoppa med mjölk; biff af hälgeflundra med citronsås.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; sillrulader; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Färserad kalfbringa med legymer; äppelmos med mjölk.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på kalf (rester från onsdag) med förlorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Får i kål; smörgåspudding med vispad grädde.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillsalad med skarpsås; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Oxrulader med pressad potatis; röd sagosoppa.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna (rester) med rödbetor; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med vermiceller; blodplättar med lingon och skiradt smör.

RECEPT:

Kokta kronärtskockor (för 6 personer). 6 stora kronärtskockor, salt, vatten.

Beredning: Kronärtskockorna putsas på så sätt, att stjälken och de nedre, hårda bladen tagas bort och de hvassa taggarna på de öfriga bladen klippas af. De sköljas väl och bindas om med snöre, så att de ej falla sönder under kokningen. De läggas i lätt saltadt, kokande vatten, men ej mer än att det till en tredjedel täcker dem, och få koka hastigt med tätt slutet lock omkr. 15—20 min. De läggas på varmt silfat att rinna af och snöret klippes bort. Skockorna läggas upp- och nedvända på varmt fat med bruten servett och serveras med samma slags sås som sparris.

Stekta rapphöns (för 6 personer). 3 rapphöns, 1 hg. späck, i 3 skifvor, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt, 3 dcl. buljong, 4 dcl. tjock grädde.

Beredning: Unga rapphöns kännas igen därpå, att benen äro gula, hvaremot dessa hos de äldre ha en rödaktig färg. De gamla rapphönsen böra hänga längre än de unga och fordra längre stekningstid, men köttet är lika saftigt och godt som af unga fåglar. Äro rapphönsen frusna, upptinas de öfver natten i varmt kök, rensas och få ligga i varm mjölk några tim. Upptagas, få rinna af, torkas väl, uppsättas och beläggas med tunna späckskifvor. Brynas i smöret tillika med kråset, saltas och spädas, först med den kokande buljongen, därefter med grädden, och få sakta steka med tätt slutet lock, tills de äro möra, eller 1—1¼ tim., hvarunder de ösas flitigt. Äro rapphönsen unga och ofrusna, bör de ej ligga i mjölk och beläggas ej med späck. De stekas i rikligt med smör som förut är sagdt. Om så önskas, kunna de spädas med enbart buljong eller grädde. Skäras, garneras med kokta äppelhalfvor, fyllda med rödt eller svart vinbärsgelé och serveras med den hopkokta skyn eller med afredd sås. Champinjoner kunna fräsas i smör och tillsättas i såsen.

Frukt i mördegssnäckor (f. 6 pers.).

Mördeg: 40 gr. sötmandel, 3 bittermandlar, 105 gr. fint smör, 65 gr. socker, 1 äggula, 85 gr. mjöl.

Till snäckorna: ½ msk. smör (10 gr.).

Till garnering: 1 ägghvita, 40 gr. florsocker, 15 pistaciemandlar.

Till fyllning: Kompott af äpplen, päron eller ränklor, vaniljsås.

Beredning: Mandeln skållas, torkas och drifves genom mandelkvarn. Smöret tvättas och arbetas i en spilkum tillsammans med mandeln, socker, äggulan och mjölet till en smidig deg, som får hvila 2—3 tim. på kallt ställe. Små snäckor smörjas på yttersidan med litet smör. Mördegen utkaflas till 3 mm. tjocklek och uttages med stort, rundt mått till kakor, hvarmed snäckorna beklädas på yttersidan. Snäckorna ställas, med degsidan upp, på plåt och gräddas i ordinär ugnsvärme, tills de äro vackert ljusbruna, då de uttagas, få afsvalna och uppstjälpas. Ägghvitan slås till hårdt skum, hvarefter sockret, som bör vara siktadt, nedröres försiktigt med en gaffel. Marängmassan spritsas genom krusig pappersstrut rundt kanten på snäckorna och beströs med den skållade och fint hackade pistaciemandeln. Snäckorna få därefter stå i svag ugnsvärme, tills marängen är halftorr och har ljusgul färg. De uttagas då, och midt i snäckan lägges en eller två syltade frukter, som öfverhällas med vaniljsås.

Pudding af kokt kött (för 6 personer). 4 hg. benfritt, kokt eller stekt kött, 6 dcl. kokande mjölk, 1½ dcl. stötta skorpor, 3—4 ägg, 1 hg. smör (smält), 1 msk. salt (15 gr.), ½ tsk. hvitpeppar, 1 gurka, 1 msk. finhackad portug. lök, 10 gr. smör, till löken.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Köttet hackas mycket fint (males ej) samt blandas med mjölken, skorporna och de uppvispade äggulorna, hvarefter färsen får stå 1 tim. för att svälla; är den då för fast, tillsättes litet mera mjölk. Smöret, kryddorna, gurkan och löken, fräst i smöret, tillsättas och färsen afsmakas noga. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna ägghvitorna. Massan hälles i smord och brödbeströdd bleckform och puddingen gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1½ tim. Uppstjälpes och garneras med skifvor af tomater eller gurka samt persilja. Serveras med steksås, köttsky eller smält smör. Om så önskas, kan gurkan och löken utesslutas.

Sillrulader (för 6 personer). 2 stora, salta fetsillar, 3 ansjovisar, 40 gr. smör, 1 äggula, 1 knifsudd kajenn, 1 msk. finhackad persilja, 1 tsk. finhackad gräslök.

Till formen: 1½ msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Sillen flås, tages ur, sköljes, skäres i filéer och ryggbenet och alla småben borttagas. Sillen lägges i ljum mjölk och får ligga omkr. 12 tim. Filéerna upptagas och inklappas väl i en duk eller i rent hvitt papper. De skäras i vackra, aflånga jämna bitar. Allt som putsas bort (det bör motsvara 1 filé) lägges i en stenmortel och stötes tillsammans med den rensade samt urbenade ansjovisen och smöret. Massan passeras genom hårsikt och blandas väl med äggulan, en liten knifsudd kajenn samt persiljan och gräslöken. Färsen utbredes tunnt på hvarje sillbit, som därefter hoprullas till små rulader. En eldfast form smörjes med ½ msk. kallt smör och ruladerna läggas i formen tätt intill hvarandra. De öfverströs med de stötta skorporna och resten af smöret skiras och hälles öfver. Formen får stå i varm ugn 10—15 min. Sillen serveras genast som frukosträtt med nykokt potatis.

Får i kål (för 6 personer). 1½ kg. lammbringa, 1 hvitkålshufvud, 1 msk. salt (15 gr.), 15 hvitpepparkorn, 1 lagerblad, ½ lit. kokande vatten, 2 msk. hackad persilja.

Beredning: Köttet torkas med en duk, urvriden i hett vatten, hugges i jämna bitar, hvilka läggas i 1 lit. kokande vatten, tillsatt med ½ msk. salt, och få koka utan lock omkr. 10 min. Köttet tages upp och öfverspolas med kallt vatten. Kålhufvudet befrias från de yttre, gröna bladen och skäres i stora klyftor. I en järngryta läggas köttet och kålen hvarfvis med kryddor mellan hvarje hvarf. Vattnet tillsättes och anrättningen får därefter sakta koka, tills köttet är mört, eller omkr. 2 tim., då den lägges upp på varm karott och beströs med den hackade persiljan. Serveras mycket varm.

Om så önskas kan kålen brynas i 3 msk. smör och 1 msk. sirap, innan den kokas med köttet.

Oxrulader (f. 6 pers.). 1 kg. benfritt innanlår, 1 hg. späck, i 12 skifvor, ½ msk. salt (8 gr.), ½ tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. mjöl (20 gr.), 6 dcl. buljong eller kokande vatten.

Beredning: Köttet, som bör ha hängt, tills det är mört, torkas med en duk, urvriden i hett vatten, skäres i 12 skifvor, hvilka bultas väl och beläggas med späckskifvorna. Dessa beströs med en blandning af salt och peppar och köttskifvorna hoprullas hårdt samt hopbindas på 2 ställen med fint segelgarn, doppadt i kokande vatten eller fästas ihop med tandpetare. Ruladerna brynas väl i smöret och beströs med mjölet, den kokande buljongen eller vattnet, tillsatt med litet köttextrakt eller soja, spädes på, hvarefter de få sakta steka, med tätt lock, 2½—3 tim. Under tiden skakas kastrullen ofta, så att ruladerna ej brännа vid. De läggas upp på varm karott, snörena klippas bort och såsen vispas väl, spädes om så behöfves, afsmakas och hälles öfver ruladerna. Serveras med kokt eller pressad potatis.

Röd sagosoppa (f. 6 pers.). 1½ l. vatten, skalet af ½ citron, 1 bit kanel (5 cm.), 125 gr. röda sagogryn, 1 kkp. syltade plommon, 1 kkp. syltade körsbär eller 2 kkp. körsbärs-, röd vinbärs- eller hallonsaft, socker efter smak.

Beredning: Vattnet kokas upp med citronskalet, kanelen och grynen vispas i, så att de ej klimpa sig, och få koka tills de äro klara. Då tillsättes frukten eller någon af saftsorterna och soppan får ett uppkok samt afsmakas med socker. Serveras helst kall med skorpor.

N.K:s Färdiga Klädningar

"ALVA"
af prima Kläde
Kr. 66.—.
Alla färger.
Tillverkad å egen atelje.

A.-B. Nordiska Kompaniet,
Stureplan.

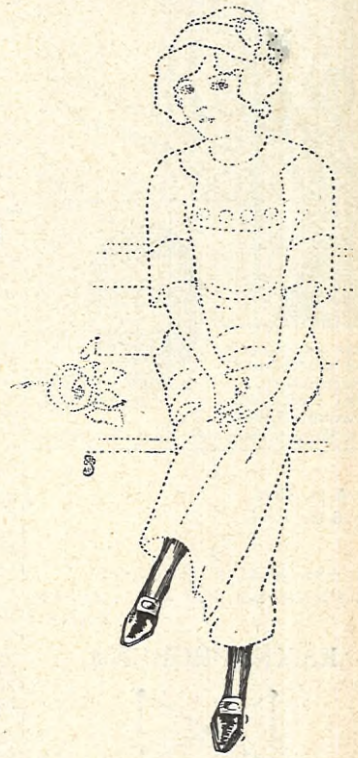

Sockerkakor bakade i hemmen

äro ju de bästa, men de kunna lätt misslyckas. Detta händer emellertid aldrig om man tar till hjälp

Lagermans Bakpulver Tomten

hvarigenom de med liten öfning bli lätta, delikata och porösa.

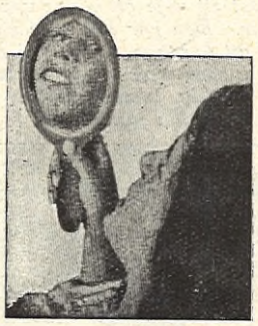

Iakttag själf den förskönande inverkan som

Oxygenol-Tandpulver

utöfvar på Edra tänder vid flitigt begagnande. Dess verksamma beståndsdelar stärka tänderna och gör dem hvita på grund af sin blekande förmåga. Uppfriskar tandköttet.

Möbeltyg, Dukar, Filtar, Täcken

Kem. tvättas fort och väl

LUNDBY Skönfärgeri & Kem. Tvättanstalt, Göteborg

Sveriges förnämsta affär i sin bransch

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 37.
EN FARTYGSGÅTA.

På en ankarplats ligga 46 tre-, två- och enmastare, hvilkas hela antal master är 99. Hur många tremastare är det där, när antalet tvåmastare är lika stort som tre- och enmastarna tillsammantagna?

Anna H—m.

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 1 okt. 1911. Å kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 37.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:a pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 33

Det fördolda årtalet var 1935.

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen: Första priset: Fr. G. Dahlin, Parmmätaregat. 5 B, Sthlm. Andra priset: Hr Carl Tilly, Aplared.

TIDSFÖRDRIF.

BOKSTAFSGÅTOR.

1.

Med s någonting man stoppar i sig.
Med f hvad man helst kastar bort.

2.

Med e en dryck,
Med ö en »gömma».

Frukttorknings-apparater,

den af Dir. G. Lind vid Experimentalfältet förordade konstruktionen, användbara å vanlig kokspis för torkning af såväl bär och frukter som grönsaker, tillverkas af oss i tvenne storlekar, N:r 1 till Kr. 18 och N:r 2 till Kr. 30 pr styck.

Hvilans Mek. Verkstads A.-B., Kristianstad.

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.

Hygienkontrollant: D:r G. Hjort af Ornäs.

Tel.: 11 & 929.

Rikhaltiga variationer. Begär prisk.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Beridarebansgatan 27, STOCKHOLM.

Att hyra i Rönninge.

Villan Furuborg, innehållande 7 rum, jungfrukammare och kök, högt och fritt belägen invid Rönninge järnvägsstation, uthyres från 1 oktober i år. Området bestående af 2 tld naturlig park gör genom sitt läge att man är fullt ostörd af grannskapet med järnvägen. Passande för välsituerad familj, som behöfver stärkande luft i vacker natur nära Stockholm. 50 min. resa. Reparationer efter hyresgästs önskan. Närmare upplysningar hos egaren pr Allm. Tel. Rönninge 18 helst mellan kl. 10—12 f. m.

Hvarje par försedt med vidstående varumärke. Finnes i alla välsorterade Sybehörs-, Manufaktur- och Kortvaruaffärer.

3.

Med ä en växt,
Med ö en titel.

4.

Med n en kyrkans tjänsteman,
Med t minst två djur af samma slag.

Ursula.

RÄKNEPROBLEM.

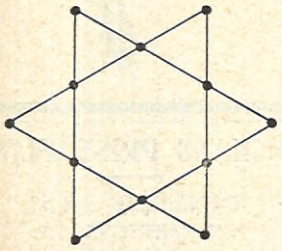

Försök att i stället för de svarta punkt rna ersätta dem med siffror fr. o. m. 1 t. o. m. 12 (1—12) så att summan af de fyra siffror som stå i en rad alla sex gångerna utgör samma summa.

Gösta L—g.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 36:

DIAMANTGATAN: 1) b, 2) sal, 3) faral, 4) samovar, 5) barometer, 6) laverad, 7) latas, 8) red, 9) r

VOKALUTBYTNINGSGATAN: Lena, Lina, Lona, Luna.

DEN RÖDA AFTONKAPPAN.

Af Olof Bruno.

Som ett yrväder kom hon sväfvande fram öfver trottoaren. Men ett yrväder, i hvilket det var både solljus och blomdoft. Liten och spenslig var hon. En mörk hufva omslöt det lilla hufvudet, därur två skälmska barnaögon logo ut i skymningen, medan en röd aftonkappa fladdrade kring den slanka kroppen.

De mötande betraktade henne; damerna med en viss nedlåtande nyfikenhet, herrarna med spändt intresse, under det de vördnadsfullt gåfvo plats för henne på trottoaren. Men när hon var förbi, vände de sig om, följande henne med ögonen, förgäfves bemödande sig om att gissa, hvem hon var. Hon var ny för dem. Hennes drag och uppträdande var ej detta gamla vanliga, evinnerligt lika afslipadt matta och intetsägande. Tvärtom. Det fanns något uppsluppet, jublande hos henne, något af otämdt trots och ofördärfvad natur. Och så stannade hon i medvetandet som någonting nytt upplefvadt, om också blott en kort episod, ett hastigt framskymtande i skymningen.

— — —

Johannes Gurt står på den breda trappan som leder upp till målarskolan. Han har nyss kastat ifrån sig palett och penslar och skilts från kamraterna där uppe, hvilka fortsätta kvällen med en stilla »hippa» med de vanliga ingredienserna, sång, tobak och klaverets vemodiga toner, ackompanjeradt af kvinnoskratt och galna historier. Men Johannes är trött på det där nu. Det tilltalar honom inte längre. Kanske är det också hans dystra sinnesstämning som gör, att allting i detta ögonblick äcklar honom. Han vill upplefva något nytt, något som kan få honom att glömma det förflutna, och föra honom med sig mot solen och ljuset. Ah! Han skulle i denna stund vilja klamra sig fast vid något stort och starkt, som mäktade lyfta. — Det är något egendomligt tungt som gripit honom den sista tiden. Misströstan, tror han, tvifvel på sin begåfning. Han har målat och drömt. Och han har jublat med de andra, när framgången ett ögonblick legat i löftets skimrande soluppgång framför honom.

Men så med ens har missmodets skymning lägrat sig kring honom. Han måste ha luft, kan inte längre stanna inne på den kvafva ateljén! Och nu står han här ute på trappan med arbetande bröst, medan ögonen sökande famla ut i det växande mörkret. Ett tungt slag skulle i ett nu kanske förmå att väcka honom, men smärtan skulle han ej känna. Så hård var skorpan kring medvetandet.

Människorna ila förbi honom där han står, liksom fladdrande skuggor på en biografduk. En och annan kastar en forskande, undrande blick på den stora konstnärshatten, och det lilla hakskägget, som lyser rödt. Men de fortsätta sitt lopp. Gaslågorna flämta oroliga, och automobilerna tjuta i alla möjliga tonarter i gatumynningen därborta.

Borde han inte gå nu, undrar han med sig själf? Ett tu tre kunde kamraterna komma, och så fingo de se honom stå här. Och då skulle skämtet släppas löst öfver honom. Men i detsamma får han se någonting rödt, som fladdrar likt ett eldsken därborta i hörnet, och nalkas honom. Han vill se hvad det är först. Sedan skall han gå. Med detta har en ny sinnesstämning fångat honom och tviflen sjunka i glömska. Så spanar han ut i mörkret, tills det röda är alldeles inpå honom, och han möter glansen från ett par muntert spelande flickögon och ser, att det röda är en kappa i hvilken vinden leker och kommer att fladdra. Han ser ännu mer. De smala fina kinderna, tunna och skära som en nyss mognad frukts hölje, håret, som faller blondt och mjukt ned öfver gropen i halsen och foten som tar danssteg. Och en underlig tanke får makt med honom. Han ville äga denna lilla varelse, smekas af den där lilla hvita handen, som röres vid sidan, och se de där ögonen möta hans i ett varmt soligt leende. Han känner med ens sin ensamhet. Men en sådan där liten varelse skulle kunna fylla ut den. Om han finge skynda efter henne? Tanken mognar sakta till ett frestande beslut, och han tar redan ett steg ned mot trottoaren, när han bakom sig hör rop och skratt, och känner en hand på sin skuldra. Det är kamraterna. Förargad vänder han sig om. Det vore ju löjligt att springa nu! Och förresten är hon borta redan. Missmodig som förut och förargad öfver sin dumhet att inte genast följa efter, går han med de andra bort till stamlokuset. Men deras skratt tyckas honom klanglösa, och skämtet banalt.

*

Det är dagen därpå.

Inklämd i ett mjukt soffhörn på det lilla kaféet, deras stamtillhåll, sitter Johannes bekvämt tillbakalutad med hufvudet hvilande mot soffryggen. Röken från hans cigarr ringlar sig tunn och blå upp under taket. Gardinerna äro igen för fönstren. Borta vid buffén sitter uppasserskan, lutad öfver ett handarbete. Ljuset ligger matt och färglöst öfver atmosfären härinne.

Johannes tänker inte på något. Han endast sitter och slöar. Det är som om en tung apati gripit fast om hans medvetande, hindrande honom från att reflektera. Han frågar sig inte: »hvarför?»

Den där lilla episoden från i går har nästan halkat ur hans minne. Det är endast ett svagt intryck af ett par glänsande ögon, som han ej kan bli kvitt. Och så den där röda kappan! Herre gud. alldeles som om han inte skulle sett hundratals röda kappor i sitt lif!

Han har aldrig varit kär, endast flirtat någon gång, när en kvinna kommit i hans väg. För att på allvar kunna förälska sig, fann han dem för ytliga och frasgranna. Och samtidigt som han försöker att undvika dem, är det likväl som om något hemlighetsfullt skulle dra honom till dem. Som den där lilla i skymningen i går kväll! Hvad ville han henne? Se henne sittande framför sig måhända som modell. Men var han säker på sig själf? Kanske att han kunnat springa upp också, kasta bort penslar och palett, för att gömma det där lilla blonda hufvudet vid sitt bröst i en lidelsefull omfamning. Hvad hade hindrat?

(Forts.)

1200 kilometer STOMATOL TAND-CRÈME användes årligen mellan Ystad och Haparanda, bästa beviset för Stomatol Tand-Crèmens öfverlägsenhet.

Handväfda Linneväfnader

från Gestriklands Linneväfveri äro hållbarast och i bruket billigast. Moderna mönster. Låga priser. *Begär katalog.*

Gestriklands Linneväfveri, Gefle 2.

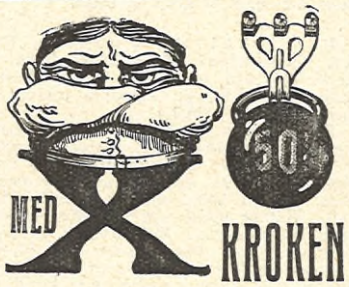

är det ett nöje att hänga upp sina taflor. Den går lätt att fastsätta, lätt att borttaga, lämnar ej heller några spår efter sig, är **stark** *och prydlig, samt finnes att köpa i alla järnaffärer.*

absolut ren!

Af kraftiga Cacaobönor därför stark arom!

Varnas förefterapning af påse och etikett!

Fyrtornets RADHES Ansjovis i Ostronsås

Erkändt bästa inläggning.

För finsmakare!

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Gerd tar sig en ton, som alls inte svarar till uppsatsens mycket enkla innehåll.

Vineta. För höstpoeterna bevare oss, O, Gud Apollo!

L. L. Nöj er med att läsa följetongerna och bry er inte om att söka ta efter.

H—s K—e. Amatörpoesi.

Marynia. En annan gång, då ni fått långa kjolar.

Dolorosa. När vi inte få glädja vår publik med att sätta era vers i breflådan, så återstår bara papperskorgen.

Glän. Omöjligt.

Moor. Håller ej måttet.

F. B. Sådana tillfällighetsvers kan hvarje skrifkunnig människa åstadkomma.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

»E. M. Gbg. 2:50 pr gång.
»Greta» har svar.
»Höstflytt», Hudiksvall. 2 kr. pr gång.

Behagligaste **och effektivaste afföringsmedel är Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxérmarmelad för stora och barn. Pris 1 kr. pr ask. Finnes på alla apotek.**

AXA Hafregryn Hafremjöl

AXA Hafregryn äro drygare än andra. Därför bör mera vatten eller mjölk tillsättas vid kokningen.

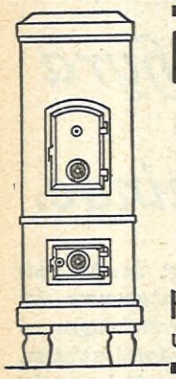

KAMINER AF TÄLJSTEN

FÖR VED OCH KOLELDNING.

BEHAGLIGASTE OCH JÄMNASTE VÄRME.

BRÄNSLEBESPARANDE. HÅLLBARA.

MÅNGA STORLEKAR.

BEGÄR UPPLYSNINGAR!

HANDÖLS TÄLJSTENS & VATTENKRAFTS A.-B.,

UTSTÄLLNINGSLOKAL BIRGERJARLSG. 33, STHLM.

SCHWEIZER-SIDEN

TULLFRITT TILL BOSTADEN!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört: **Duchesse, Voile, Satin souple, Taffetas, Crêpe de chine, Eolienne, Côtelé, Mousseline,** 120 cm. bredt, från 95 öre metern, **sammet** och **plysch** till klädningar och blusar, äfvensom **broderade klädningar** och **blusar** i batist, ylle, lärft och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger **direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt** till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hofl.

Serravallo's

Kina-Vin med Järn.

Vid Hygieniska Utställningen i Wien 1906: Statspris och Hedersdiplom samt Guldmedalj.

Stärkande medel för svaga, blodfattiga och rekonvalescenter. — Aptitretande, nervstyrkande, blodrenande medel.

Förträfflig smak. ***Öfver 7,000 rek. af läkare.***

J. Serravallo, Kungl. o. Kejs. Hoflev., ***Triest*** *(Österrike).*

Till salu å apoteken i flaskor om ½ l. å Kr. 2.50 o. om 1 l. å Kr. 4.50.

Äkta Haarl. Blomsterlök

i stort sortiment, för såväl drifning i kruka som för kalljord.
för 1 kr. + porto 30 öre, 25 st. (5 Hyacinter, 6 Tulpaner, 2 Tazetter, 2 Narcisser, 10 Crocus)
för 2 kr. + porto 50 öre, 50 st. (10 Hyacinter, 12 Tulpaner, 4 Tazetter, 4 Narcisser, 20 Crocus)
Begär priskurant. — Gratis o. fr.

A.-B. L. DÆHNFELDTS FRÖHANDEL, HELSINGBORG.

ILIP HOLMQVISTs Handelsinstitut, Göteborg. BANKKURS

300—400 elever årl. 15—20 akademiskt och praktiskt bild. lärare. Begär vårt 40-sid. ill. program.

ÖRNÄMSTA SPRÅKINSTITUT.

Höstterm. börj 18 aug., vårt. 16 jan.

.. Aktiebolaget Östlind & Almquist

Piano- och Orgelfabriker, Arvika.

Kungl. Hofleverantörer.

Flyglar, Pianinon, Orglar.

Högsta Världsutställningspriser.

Mångårig garanti. Begär priskurant.

Stockholm. 23 Drottninggatan. **Göteborg.** 15 Kungsgatan. **Malmö.** 10 Baltzargatan 10.

Filialförest. i Sthlm: **Dir. Carl Bohlin.**

Diskapparat (Solidar),

nästan ny säljes till 25 kr. o. fraktfritt. Svar till "Solidar", Iduns exp., f. v. b.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 aug. 1911.

Tillgångar:		*Skulder:*	
Kassabehållning	1,579,709: 58	Aktiekapital	15,000,000: —
Obligationer	7,526,955: —	Reservfond	4,400,000: —
Fastigheter & inventarier	4,658,298: 98	Dispositionsfond	200,000: —
Reverser med hypotek af diverse	47,231,192: 06	Pensionsfond	116,105: 28
Växlar	28,016,319: 08	Depositions- & Kapitalräk.	51,340,245: 74
Kreditiv- o. Kontokurant-räkningar	16,244,488: 92	Sparkasseräkning	21,335,769: 19
Hos inhemska banker	223,347: 02	Upp- & Afskrifnings- och Kontokuranträkningar	9,259,836: 93
» utländska banker	719,421: 95	Postremissväxelräkning	895,940: 92
Å andra räkningar	3,733,921: 80	Till inhemska banker	1,237,919: 73
		» utländska banker	1,669,472: 34
		Å andra räkningar	4,478,394: 26
Kronor	109,933,684: 39	Kronor	109,933,684: 39

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNSKÖTERSKOR, utbildade, erhålla anställning genom Arbetsförmedlingen. Hufvudkontor: Regeringsgatan 113. Afdelningskontor: Högbergsg 37. Expeditionstid kl. 9—4, lördagar 9—2. Rikstel. 40 47. Personlig inställelse. Betyg böra medtagas. »Anlita närmaste kontor!»

ERFAREN och duglig hushållerska erhåller plats d. 1 nov. i landtbrukshushåll. Svar märkt »Västgöta-egendom» jämte foto., rek. och löneanspr. till Iduns exp. f. v. b.

BILDAD anspråkslös flicka af god familj, helst öfver 20 år, musikalisk och något kunnig i sömnad får plats genast eller 1 okt. hos disponentfamilj på landet nära Sthlm att undervisa en 6-årig flicka och för öfrigt gå frun tillhanda. Utförligt svar med ref. och foto. märkt »Trefnad», Iduns exp.

EN bättre, anspråkslös flicka önskas som biträde hos läkare, på lediga stunder hjälp med barnen, någon städning. Svar till »Mottagning 1 okt.», Iduns exp.

LÄRARINNOR, värdinnor, sällskaps-, kontors-, affärs-, hushålls-, barnfröknar få goda platser gen. Norra Inack.-Byrån, Malmskillnadsg. 27, Sthlm.

EN bättre flicka med god hälsa, barnkär och kunnig i matlagning samt villig att jämte husmodern utföra alla sysslorna i hemmet, får plats nu genast. Jungfru finnes ej Lön 15 kr. Medlem af familjen. Svar till »B. M.», Sala p. r.

I godt hem å egendom i Södermanland får som sällskap och hjälp bildad hushållsvan flicka plats, kunnig i matlagning. Medlem af familjen. Jungfru finnes. Vid. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsgatan 3 B, Sthlm.

BILDAD flicka, som vill åtaga sig alla sysslor inom hemmet, erhåller plats i liten familj. Lön 240 kr. Svar med foto. och rek. till »K. T.», Järntorgets postkontor, Göteborg.

TILL 24 okt. finnes plats för kokerska-hushållerska eller ensamjungfru, ordentlig, kunnig, väl.-rek. samt van vid självständigt arbete, samt dessutom en husjungfru, barnkär, gladlynt och ordentlig, i stilla, fin familj, 3 à 4 personer. Fri resa och resp. löner 300—360 samt 200—280 kr. beroende på kompetens. Ansökan med uppgift om ålder, pret. samt betygsafskrifter till »Pålitlig, flerårig vana», und. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

BÄTTRE anspråkslös barnkär flicka får plats i liten prästfamilj i Jämtland att jämte husmodern sköta hemmet. Svar till »Snarast möjligt», Iduns exp.

BARNFRÖKEN, van vid sömnad, önskas att efterse 4 barn, däraf 2 i skoláldern. Svar jämte foto. och löneanspråk till Löjtnant G. Ekstedt, Göteborg.

EN ordentlig flicka från godt hem önskas 1 nov., villig att i jungfrus ställe deltaga i alla i hemmet förekommande sysslor, något kunnig i matlagning. Svar »1911», Visby p. r.

VÅRDARINNA, barnkär, anspråkslös, arbetsvillig, frisk samt kunnig i sömnad, städning etc. får plats, helst 1:sta okt. å Ekedalens Barnhem, Göteborg. Föreståndarinnan tillskrifves.

HUSHÅLLERSKA, kompetent att med köksas biträde så godt som på egen hand sköta större landthushåll, erh. plats den 24 okt. Svar med rek. och lönepret. till »Herregård 1911», Norrköping p. r.

EN familj på landet, boende i naturskön trakt, ej långt från Stockholm, önskar under ett par månader få till sig en bildad engelska för att få tillfälle tala detta språk. Reflekterande torde lämna svar till »M. S.», Iduns exp.

EN bättre flicka, frisk och med godt humör, fullt kunnig i matlagning (husmanskost) och bakning samt har allvarligt sätt med tjänare, får plats i prostgård på landet till 1 nov. i år. Lön 20 kr. i månaden. Betyg och porträtt önskvärda. Svar inom 14 dagar, till »Prostinnan», Hammar, Örebro län.

UNDERVISNING önskas till 13-årig gosse i Göteborg nu genast uti vanliga skolämnen jämte musik, af en undervisningsvan dam med kristlig karaktär. Ansökan, åtföljd af betyg och rek. jämte foto. samt uppgift å löneanspråk etc., torde omedelbart insändas under adr. »Undervisning till 13-årig», Göteborg p. r.

FÖR en bildad dam med jämnt lynne, fullt hemmastadd i hushåll och allt i ett hems skötsel, finnes plats den 1 okt. eller senast 1 nov. som husföreståndarinna hos äldre änkeman, tjänsteman vid industriellt företag å Gotland. Goda rek. fordras. Svar före 20 sept. till »Hem», adr. Roma Kloster p. r.

EN snäll och ordentlig barnfröken erhåller 1:sta okt. plats i godt hem i Hälsingborg att sköta två barn — det ena ej fullt tre år och det andra månadsgammalt. Svar med foto., rek., läkarebetyg och löneanspråk sändas till Fru Naemi Ossian-Nilsson, Bäckahus, Hälsingborg.

Föreståndarinnebefattningen

på Barnavärn i Landskrona blir ledig nästkom. 1:sta okt. Närmare upplysningar meddelas af Fru Anna Krönlein, som äfven mottager ansökningarna.

Familjemedlem.

Frisk och enkel flicka, helst landtbrukardotter, som är van vid arbete och villig hjälpa husmodern med alla inomhus förefallande göromål, äfven matlagning, erhåller nu genast eller till hösten plats i liten familj på landet. Svar med uppgift på ålder och lönepret. märkt »Västergötland», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

Sjuksköterskeplatsen

i Alingsås Prov.-läk.-distr., med aflön. af Elfsborgs läns landsting, kungöres ledig att tillträda den 15 nästk. nov. 1911. Förmåner: kr. 700 pr år, två ålderstillägg å kr. 50 efter 5 och 10 års tjänst, kr. 0:50 pr dag vid vård af icke smittosam sjukdom, semester. Ansökan, ställd till »Sköterskenämnden i Alingsås distrikt» bör jämte uppgift om ålder, skolbildning, sköterskeutbildning och tjänstemeriter senast den 10 nästk. okt. insändas till Provinsialläkaren A. Hedberg, adr. Alingsås.

Mönsterriterska.

För skicklig och initiativrik mönsterriterska, helst med utbildning från Tekniska skolan i Stockholm, finnes plats genast. Betygsafskrifter samt uppgift om löneanspråk sändas till Hugo Scharfenberg & C:o, Tapisseri engros, Göteborg.

Ung bättre flicka,

18—22 år, erhåller plats i ung tjänstemannafamilj i mindre stad i Skåne för att biträda med skrifgöromål, samt deltaga i husliga göromål i familjen. Sökande bör äga god handstil och hafva lust för kontorsgöromål. I familjen finnas 2 barn. Vuxen jungfru finnes. Svar med ref. och foto. samt uppgift å ålder och löneanspråk under adr. »G. U. M.», Eslöf p. r.

Undervisningsvan,

barnkär och fullt frisk lärarinna önskas att undervisa 2 elever i 2:a och 5:te klassens kurser samt första grunderna i musik. Lön 250 kr. och fri hitresa. Svar med betyg och foto. till Töcksfors 9 p. r.

Öfversköterskeplats

ledig vid Uppsala hospital och asyl den 1 nästk. okt. Kompetensvillkor: Utbildning i sjukvård, helst äfven sinnessjukvård. Löneförmåner: 500 kr. pr år och naturaförmåner; för den som icke äger utbildning i sinnessjukvård, föregås den ordinarie anställningen af en proftid med lägre lön. Ansökan med bifogade skol- och tjänstebetyg insändes till Öfverläkaren, Uppsala hospital och asyl, Uppsala.

En pålitlig och ordentlig

Kammarjungfru eller Husjungfru,

som kan sy, får mycket god och lätt plats å slott i Skåne 24 okt. om betyg, foto. och löneanspråk sändas snarast till Grefvinnan B., Snogeröd, Skåne.

Flicka,

som genomgått 8-klassigt läroverk, med god handstil samt skicklig i broderi, får plats. Svar med utförliga upplysningar till »Bästa hjälpreda hösten 1911», Linköping p. r.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafreströms spislar. Dessa baka bättre än alla andra, då ugnen uppvärmes fullkomligt jämnt. Begär priskurant, gratis och franko från Bruket, Klafreström.

PLATSSÖKANDE

24-ÅRS FLICKA, från godt hem, söker plats som barnfröken i fin familj, helst i landsorten. Förstklassiga betyg såväl från Sverige som från Tyskland, finnas. Svar emotses tacksamt under märket »N. H.», Lilla Edet p. r.

I Stockholm önskar 23-årig bättre flicka plats i familj som hjälp och sällskap, kunnig i och van att deltaga i matl. och andra husliga göromål samt handarbeten. Fina rek. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem, Skånska», Iduns exp.

20-ÅRIG FLICKA från godt hem, som i sommar genomgått hushållsskola, med utmärkta betyg, äfven kunnig i linne- och något klädsömnad, söker plats till okt. att förestå mindre hem, eller vara husmoder till hjälp. Svar till »Musikalisk», Iduns exp.

NORRA Inack.-Byrån, Malmskillnadsg. 27, Sthlm, ansk. lärarinnor, värdinnor, sällskaps-, kontors-, affärs, hushålls-barnfröknar. Malmskillnadsg. 27.

LÄRARINNA undervisningsvan i skolämnen, språk, musik söker plats. Goda betyg. Svar »Energi», Sv. Telegrambyrån, Sthlm f. v. b.

20-ÅRIG FLICKA, kunnig i väfnad, isynnerhet konstväfnad, samt något i enklare matlagning, önskar plats inst. höst i bättre familj att gå frun tillhanda. Svar till »Ångermanländska», Iduns exp.

FÖRLOFVAD, självförsörjande flicka önskar komma i godt hem för att under husmoders ledning få lära matlagning och för öfrigt hvad som hörer till ett hems skötande. Tacksam för svar till »24 år», Iduns exp. f. v. b.

UNG, bättre flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, hushållsskola och är kunnig i väfnad, önskar plats i familj, helst i Tyskland. Svar märkt »Huslig», Iduns exp. f. v. b.

26-ÅRIG elementarbildad dam önskar under 3 à 4 månaders tid mot fritt vivre lära hushåll i godt bättre hem. Är villig deltaga i hemmet förekommande göromål för att lära allt som hör till ett hems skötande. Svar märkt »September 1911», Helsingborg p. r.

EN 22-årig flicka önskar plats i familj. Har genomgått både hushålls-, handarbetsskola och äfven gått elev i hushåll på större landtgård. Svar till »Värmländska», Iduns exp. f. v. b.

JUNGE deutsche Dame, perfekt französisch sprechend, sucht Stellung in feiner Familie in Stockholm zum 1.ten Okt. Offerten erbeten an Else Struck, Ekeby, Vrena.

KVINNL. gymnastikdirektör önskar plats som assistent eller i familj. Svar före den 16 sept. till »B.», Lund p. r.

I finare hem, helst å en större herrgård, önskar 19-årig flicka af god familj plats mot fritt vivre för att lära ett hems skötande. Tacksam för svar till »Sörmländska», Iduns exp.

BILDAD flicka, 22 år, önskar plats som sällskap och hjälp i familj. Kunnig i sömnad, handarb., kamning samt något musikalisk. Någon lön önskvärd. Svar till Östersund p. r.

23-ÅRIG FLICKA, kunnig i såväl enklare som konstväfnad samt sömnad och handarbete söker plats, helst på landet. Tacksam för svar till »I nov.», Marstrand p. r.

33-ÅRIG SKÅNSKA, huslig och praktisk, kunnig i matlagning, bakning och sömnad, söker plats i familj eller hos ensam herre. Svar till »Skånska», Trelleborg p. r.

UNG, bättre flicka önskar plats i familj, eller hos sjuklig dam, som hjälp och sällskap. Är villig deltaga i vården af små barn. Små pret. Svar till »Verklig hjälp», Box 42, Göteborg.

UNG lärarinna som behärskar tyska och franska språket önskar plats å landtegendom under höstterminen för att tala och undervisa språk (ev. undervisa i vanliga skolämnen). Svar till »2 språk», Allm. Tidn.-kont. Gust. Ad. Torg, Sthlm.

UNDERVISNINGSV. guvernant. Språk, musik, vanl. skolämnen. Goda betyg. Lön 300 kr. »Guvernant», Allm. Tidn.-kont., Sthlm.

UNG bildad flicka önskar mot fritt vivre hjälpa till med alla inom ett hem förekommande göromål, helst på landet. Svar till »Intresserad», Allm. Tidn.-kont. Gust. Ad. Torg, Sthlm.

PLATS som kammarjungfru i finare familj önskas af bättre 30 års flicka skicklig i sömnad. Svar inom 14 dagar »A. O.», Box 56, Sköfde.

BÄTTRE flicka kunnig i sömnad önskar komma i bättre familj som barnfröken. Svar till »Familjemedlem», Målilla Kyrkby.

20-ÅRIG, troende flicka, som genomgått en 6 mån. sjukvårdskurs önskar den 15 okt. plats på sjukhem eller hos sjuklig dam eller herre. Svar till »Maja», Lasarettet, Söderhamn.

UNG musikalisk flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats att undervisa 1—3 barn i vanliga skolämnen, språk och musik. Ref. på begäran. Svar till »September 1911», Kristianstad p. r.

EN 19-årig flicka önskar plats till den 1 okt. i godt hem, är kunnig i enklare linnesömnad och alla sorters handarbeten samt väfnader, är äfven villig att deltaga i husliga göromål. Svar till »Familjemedlem», Slöinge p. r.

UNG flicka, bättre landtbrukaredotter, önskar plats nu snarast i god familj där hon får gå frun tillhanda samt deltaga i och lära förekommande husliga sysslor. På lön fästes mindre afseende, mera på ett humant och vänligt bemötande. Svar under märket »Villig», Gämla p. r., utbedes tacksamt.

Junge deutsche Lehrerin

sucht Stellung als wissenschaftliche Lehrerin in nur sehr guter schwedischer Familie. Elisabeth Zesch, Putbus auf Rügen, Deutschland.

Ung, bildad flicka

van att handh. och sysselsätta barn, önskar plats som barnfröken eller att hjälpa till med i ett hem förek. göromål. Svar till »Barnkär 21», Helsingborg p. r.

26-årig flicka,

uppfostrad i godt hem i stad och utexaminerad från Fackskolan i Uppsala både såsom husmoder och skolköksläraring, högre kursen, önskar plats såsom husföreståndarinna i godt hem, helst hos stadgad ungkarl eller änkeman. Fullständiga ref. kunna erhållas. Svar under adr. »26», Iduns exp. f v. b.

Ung lärarinna

önskar under vintern komma i fint bildad familj på landet såsom sällskap och för att tala främmande språk (engelska, franska). Bästa ref. Svar märkt »Läkaredotter», Iduns exp. f. v. b.

Ung, bättre flicka

önskar plats den 24 okt. Kunnig i husliga sysslor samt barnskötsel. Betyg finnes från föreg. plats. Svar till »E. Ifz», Göteborg p. r

Plats som Väf- och Handarbetslärarinna

eller endast väflärarinna, sökes af häruti utbildad. Svar till »Marit», Kiosken, Järntorget, Göteborg.

Värdinna — Sekreterare.

För fint bildad, sympatisk och intelligent ung dam, musikalisk, utpräglad praktisk duglighet samt förmåga att ordna och förestå finare hem, sökes plats i bildadt, ansedt hem hvarest husfru saknas, gärna där barn finnas. Behärskar tyska språket. Biträder med intresse vid skrifgöromål o. d. Bästa ref. Utmärkt bet. fr. hushållssk. Svar emotser »Wirkungskreis 25», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

Ung, bildad flicka

som med goda betyg genomgått Lunds fullständiga läroverk för flickor, önskar plats den 1 okt. antingen som guvernant eller på kontor. Goda ref. Svar till »E. J.», Röstånga.

Norrländska

af god familj, kunnig i hushållsgöromål och handarbeten söker plats i bättre familj där jungfru finnes. Är villig deltaga i alla inomhus förekommande göromål. Genomgått Fröken Hedda Cronius hushållsskola i Stockholm. Goda referenser presteras. Svar emotses tacksamt t. "Norrländska", *Hernösand* p. r.

BRIGHTON, England. Förstklassigt pensionat för unga damer, som önska lära engelska. Utmärkta ref. Miss West, 17 Lewes Crescent, Brighton.

ÅNGENÄM inackordering erhålles på Långbanshyttans pensionat i Värmland. Godt bord, ljusa rum, förtjusande natur, sjö, hög luft, björk- och barrskogar, bil- och cykelvägar. Piano. Riks i pensionatet, Filipstad 184, adr. Pensionatet, Långbanshyttan.

UNDER SKICKLIG föreståndarinnas ledning mottagas hushållselever såväl i enklare som finare matlagn. som ock i ett hems skötande. För klena damer som önska rekreation och sysselsättning särdeles lämpligt. Pensionatet Långbanshyttan (Värmland).

HUSHÅLLSSKOLA och PENSION för unga flickor i frisk vacker trakt nära Köpenhamn. Ny halfårskurs börjar d. 3 nov. Främmande språk talas; undervisning meddelas af infödda lärare. Omsorgsfull vård. Pris 85 kr i månaden. Upplysningar hos fröken Kerstin Hesselgren, Norrlandsg. 17, Stockholm. Program sändas. Fru Stamer, Skovvej 7, Gentofte, Danmark.

UNG, bildad, musikalisk flicka önskar lära matlagn. i större präst- eller herrgård. Svar med prisuppgift till »Ann-Marie», Allm. Tidn.-kont., Gustaf Adolfs Torg, Sthlm.

UNG, frisk hushållselev mottages i aktadt hem i södra Norrland som rumskamrat till 18-åring. Tyska talöfningar, lektioner i musik, knyppling och väfnad. Pris pr mån. 50 kr. Svar till »T. C. Hemtrefnad», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

I godt och trefligt hem å vackert landställe vid skog och sjö på Smål. högland finnes tillfälle till inack. för 3 à 4 personer under vintern. Nära järnväg, varma bad, jakt och fiske, piano, varma rum, god husmanskost. Svar till »Hemtrefnad», vid. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

TYSKLAND. God inack. för bildad, helst musikalisk ung dam. Pris omkr. 90 mark i mån. Vidare gen. korresp. (äfven svenska) med Frau Landgerichtsr. M. Koblanck, Landsberg a/W.

SKOLKÖK. Flicka, som vill deltaga i ledningen af ett skolkök samt lära matlagning, bakning, väfnad m. m. mottages i inackordering i gladt, bildadt landtligt hem. Pris för allt med tvätt 55, utan 50 kr. pr mån. Svar till »Huslig ekonomi», Iduns exp.

INACKORDERING kan erhållas för en eller två unga flickor i naturskönt beläget prästgård, nära Ångermanelfven. Bekväma kommunikationer. Adress: »A. E.», Weda.

Stjernfors Pensionat och Hvilohem.

Utm. rekreationsort alla årstider. Väl ombonade rum. Storslagen bergslagsnatur. Ref. Stockh. Riksf. 68 12—118 48. Allm. 169 13. Adr.: Kopparberg. Riks 36.

Hvilohemmet Bäckaskog

erbjuder hemtreflig vinterinackordering. Äldre herrar och damer erhålla god omvårdnad. Höjd öfver hafvet 220 mtr. Riks 26 adr. Tenhult.

Bogstens Hushållskurs. Billig och lärorik.

1 okt.—1 dec. Afgift för underv. i matlagning och inack. under hela kursen kr. 100. Underv. i väfn., handarb. m. m. Fru Ida Palmgren, Bettna.

Nervsjukhemmet Hvilan,

Underås, Göteborg,

mottager nervsjuka (äfven svårare fall). Afgiften pr dag från 3:50 till 8 kr. läkarearvodet inberäknadt. Ansökningar ställas till Dr. E. Rodhe, adress som ofvan.

Haldska Sjukpensionatet,

Tegnérgatan 45,

A. T. 245 60. Riks Vasa 6 84.

kommer att från 1 okt. utvidgas med ytterligare 4 tysta och soliga sjukrum, vettande åt Tegnérlunden. Elegant inredning med all modärn komfort. Telefon äfven i sjukrummen. Hiss. Soliga balkonger. God vård af exam. sjuksköt. Godt bord. Moderata pris. Äfven månadsinack. o. halfenskilda rum.

På herrgård i Småland

emottages unga flickor som hushållselever. Äfven inackordering erbjudes. Vidare genom Tjäders Byrå, Brunkebergstorg 12, Sthlm.

Syster Hannas Hvilohem, Grönsta, Lidingön,

mottager klena nervösa patienter. Allm. Tel. Lidingön 365.

Modern dublett

med alla nutida bekvämligheter i nybyggda huset Nybrogatan 3. Särskilt lämpligt för äldre herre eller dam då helinackordering kan erhållas i anslutning till 1:sta klass sjukhem. Svar till »Sjukhem», under adr S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Tyska lektioner à kr. 1.50 meddelas af ung flicka, som för språkets studier vistats några månader i Tyskland Svar till "B. N.", Iduns exp.

OBS.! Snabbtändande vekar!

Clara Stearinljusfabrik,

Lars Montén, Stockholm.

Mazettis Bröst-Kors

Idealet

för Bröst-karamell

lindrande och välgörande mot hosta och heshet

fås öfverallt!

Om man samtidigt tager en Mazettis Hostpastill (Cough Lozenges; fås i bleckaskar à 35 öre) smaka och verka de ytterst behagligt.

Schweizerbroderier.

Lager af Spetsar, Väfnader m. m.
Profver till landsorten franko.

Anna Andersson,
Grefturegatan 27, n. b., Stockholm.
Allm. Tel. 260 76. Öppet 9—6.

THULE-
PRALINER
HÄRLIGASTE DESSERT

En bok "Om dekoration och målning" jämte fullständiga färgskalor sändes gratis och franko till enhvar af Iduns läsare,
som är intresserad af att med ringa arbete och med lysande resultat på otroligt kort tid själf måla och lackera gamla och nya möbler m. m. Insänd Er adr. till Le Ripolin, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

Konungariket Sachsen.

Technikum Mittweida

Rektor: Professor A. Holzt.

Högre tekniskt Läroverk för elektro- och maskinteknik. Skilda afdelningar för ingeniörer, tekniker och verkmästare. Elektrot.- och maskinlaboratorier. Instruktions-verkstäder. 36:te läsåret. 3610 studerande. Program etc. kostnadsfritt gen. Sekretariatet.

Gymnastikdirektörsexamen

aflagges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. *kapten J. Thulin, LUND.*

Doktor A. Kjellbergs

kurs i massage och sjukgymnastik.

Begär prospekt! Stockholm. Mästersamuelsgatan 70.

Med. D:r E. Kleens

(ett-åriga) **kurs i Massage och Sjukgymnastik** (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. **N:r 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp.** Prospekt begäres städse under adress *Saltsjöbaden.*

Vid

Professor Unmans Institut

börjar 2 okt. ny (ett-årig) kurs i *Massage* och *Sjukgymnastik.* Begär prospekt! Brunkebergsgat. 9, *Stockholm.*

Lindmans privata förlossningshem,

Hornsgatan 68, Stockholm. Allm. tel. 13302. Rikstel. 12687. Operationsrum och särskildt förlossningsrum. Examinerade sköterskor. Begär prospekt.

Den som vill undvika att i sommartid få en röd och fräknig hy bör ingnida den med Oatinecrème som är en naturprodukt framställd af ren hafre. Huden får genom rationelt bruk en vacker varm färg.

Oatine finnes öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 och Drottninggatan 63, Stockholm.

Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrifves af många läkare.

Apoteket Lejonet, Malmö.

Finnes äfven i form af

Tabletter.

Fås på apoteken.

Momentan. Bästa färgmedel för hår och skägg. Är för hälsan oskadligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej vid tvättning. Pris 5 kr. per sats.

Ziwertz Eftr., Göteborg.

Återförsäljare rabatt.

Javana Lelu

det bästa medel för erhållande af långa ögonfransar och tjocka ögonbryn. Pris 6 kr.

Franska Parfymmagasinet,

21 Drottninggatan 21, Stockholm.

För Engelska sjukan,

som bryter ut vid alla åldrar intill 40 år fås säker hjälp med utvärtes medel af undertecknad som har 35 års praktik i Eng. sjukans behandling.

De mest framträdande symptomerna äro blodfattigdom, slappa armar och ben, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, kroppen blir upplöst i slem som stockar sig i lederna och medför kyla, klåda och utslag. Blir ej slemmet utrensadt brytes kroppen sönder. Ingen behöfver resa hit. Beskrif symptomerna. Sneda lemmar kunna bli återställda. Bref besvaras blott mot dubbelt porto.

OBS.! Tusentals intyg finnas.

Hanna Bengtsson, Malmö.

Regementsgatan 82.

Ny tvättmetod. Med Castoriatvål erhålles snöhvit tvätt utan borstning eller gnidning. Absolut fri från skadliga ämnen. 4 tvålar för kr. 1:30. Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm. Prospekt franko.

MAGGI's

Buljong-Tärningar äro bäst!

1 Tärning gifver ¼ liter finfin buljong.

Namnet MAGGI garanterar alltid en utmärkt kvalitet

Maggi-Bolagets Nederlag, Stockholm, Norra Bantorget 22. A. T. 18629. R. T. 3091.

Liebig's Köttextrakt

innehåller uteslutande ren, koncentrerad buljong framställd af bästa oxkött, utan några som helst tillsatser Därför blifva därmed tillredda födoämnen värdefullare samtidigt som matens naturliga smak höjes.

Med endräkt och kraft

måste högern och de moderata gå fram under den allmänna rösträttens första tillämpningsår 1911. Och *endräktigt* böra de prenumerera på

Nya Dagligt Allehanda

Vårt Land,

som inom pressen för högerns samlingstecken med *klara färger* och käck frimodighet.

Ur tidningsteknisk synpunkt *modern* och *mångsidig,* förfäktar N. D. A. på ledande afdelningen de *nationella* intressena. Då tidningen står *i nära förbindelse med ledande personligheter* öfver hela linjen inom den moderata *politiken* såväl som inom *industrien, landtbruket, handeln* och *sjöfarten,* är ej nödigt att här affatta något *register* öfver dem, som i tidningen medverka vid behandlingen af dessa ämnen.

Stort utrymme ägnas åt *litteratur* och *konst,* och tidningen äger på detta område utmärkt sakkunniga bedömare. N. D. A:s *följetong* är omtyckt för sina *underhållande* och för alla njutbara romaner. Tidningen är från början till slut *lättläst* samt klart och öfverskådligt uppställd, och den har under 1910 snart sagdt dagligen fått mottaga mångfaldiga prof på den borgerliga allmänhetens växande ynnest.

Tungrodd långtrådighet och pjollrig svamlighet äro *bannlysta* ur N. D. A:s spalter. Den oundvikliga striden mot oliktänkande föres med *manlig satir,* som dock icke utesluter en mild och förstående *humor.*

Ingen tidning i Skandinavien torde i fråga om humoristiska och satiriska käserier och öfver hufvud i lättläst och intressant behandlig af dagens frågor samt i snabba nyheter stå framför Nya Dagligt Allehanda.

☛ *Utkommer med sju nummer i veckan!*

☛ *Kvällsupplagan* med färskaste telegram och andra nyheter lämpar sig väl för prenumeranter i landsorten, som få sin tidning med nattågen.

Prenumerationspris: St.-uppl. kvart. 4 kr.; nationaluppl. kvart. 2.25.

Prenumerera på

Nya Dagligt Allehanda.

Gynna Svensk Industri!

Dammsugaren "Sanitär".

Besparing af tid, lindrigare och bättre utfört arbete ernås vid rengöring af bostäder etc. vid användning af VACUUM CLEANER, men se då till att ni får den svenska **"Sanitär"** som är effektiv, stark och lättskött.

Pris Kr. 25.—.

A.-B. Praktiska Nyheter,

Centralpalatset ing. från Jakobsgatan, Riks 12068. **Stockholm.** Allm. 19924.

Försäljes af, bland andra Bosättningsmagasin & Mattbandlare, **Lewin Svensson,** 1 & 5 St. Nygatan, 13 Humlegårdsgatan samt hos järnhandlare.

Svenska kvinnor

som gärna vilja pryda sitt hem med konstnärliga föremål försumma ej att köpa lotter till Svenska Slöjdföreningens treåriga konstindustrilotteri. Dyrbara vinster; konstnärliga vinster; nyttiga vinster; alla produkter af svenskt konstnärligt arbete. — "Tänk på ett tal" — köp en lott till 9 kronor och vinn en verklig prydnad för hemmet. Lott till den 14 september och 14 december tillsammans 15 kronor.

POLERA SJÄLV EDRA MÖBLER! PROVFLASKA GRATIS!

LIQUID VENEER

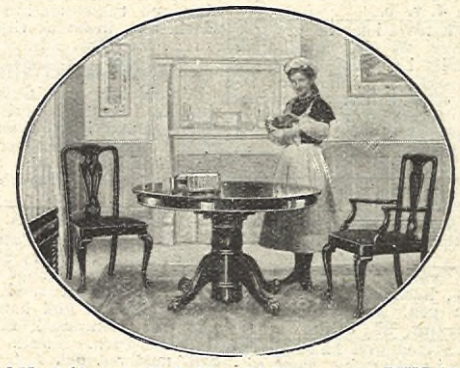

INTET ARBETE! TILL SÄLU HOS: FÄRG- & MÖBELHANDLARE.

ALLM. 2 63 — SOM NYA — RIKS 13 72

BLIVA EDRA MÖBLER OM NI ANVÄNDER LIQUID VENEER. ALLA FLÄCKAR FÖRSVINNA. INGA MÄTTA YTOR MER. DEN URSPRUNGLIGA GLANSEN ÅTERKOMMER.

GENERALAGET: HANS BERGGREN, 37 TEGNÉRGATAN, STOCKHOLM.

Palmgrenska Samskolan, Stockholm.

(Grundad 1876).

Högre, statsunderstödt läroverk med student- och realskolexamen. Förberedande klasser. Redogörelse sändes.

Carl Nordblad. **J. S. Hedström.**

Kurs i Klädsömnad och Linnesömnad.

Lotten Dahlström, **Holländaregatan 6.** Tel. Br. 209. Prosp. på begäran.

Kindergarten öppnas den 20 sept. Bergsgatan 20. Anmälningar mottagas dagligen kl. 10—2.

Elsa Karlson, Exam. Kindergartenlärarinna, Bergsgatan 20, 4 tr. Tel. Kungsh. 2292.

Doktorinnan Bergmans Målarskola.

Elever mottagas i Porslin-, Olje-, Akvarell- och Gobelinmålning. Miniatyr på elfenben. Beställningar mottagas.

Humlegårdsgatan 10, 3 tr.

Målarskolan, **38 Smålandsgatan.** Tel. 62 Brunkeb. Undervisning i Porslin, Oljemålning, Gyllenläder, Läderplastik m. fl. ämnen. Lager af porslin, materiel för målning. Porslin brännes. *Emma Nordberg. Augusta Peterson.*

Nils Asplunds Rit- och Målarskola,

Valhallavägen 85, Stockholm.

Höstterminen börjar den 15 september. Anmälningar efter den 10:e kl. 11—12.

Crème Idéale

(Majorskan Edmann, Varberg)

är den förnämsta af alla hudcrèmer. Den är oföränderlig, snöhvit och med utsökt parfym. Borttager reformar, lefverfläckar, hudrodnad, solbränna och sprickor, gör hyn sammetslen och välvårdad samt passar för alla åldrar. Pris 2:50. Förnämsta Parfymaffärer.

Babylådan Fix.

Tre ombyten småkl. t. den nyfödde, allt **välsydt, prydligt, 1:ma kval.** Kr. 10 + 50 öre frakt till landsorten. Beställn. af finaste babyutstyrslar: schweizerbrodyr, chambric m. m. Rek. af läkare, sjukhus, barnm. Fru Ekberg, Bellmansg. 24, Sthlm. A. T. Sö. 832.

Inköp. Försäljning. Byte.

Primärken för samlare.

Aug. van de Velde,

Amsterdam.

50 Holland kr. 1.50; 35 Indien kr. 1.50.

J. G. SWARTZ'

HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP

(GROFMALEN) "SNÖFLINGAN" J.G.S. NORRKÖPING

(FINMALEN) "SVANEN" J.G.S. NORRKÖPING

Surmjölksdiet.

D:r Trainers Kefir-mjölk är bäst, billigast, tillförlitligast, enklast att tillreda med D:r Trainers Kefirtabletter, som fås på apoteken. Närmare upplysningar, gratis, endast från Apot. V. Karlin, Stockholm C. a.

Mellins Food

är bästa kraftnäring för svaga, klena barn i alla åldrar. Förordas af läkare. Köpes i apotek, speceri- & drogaffärer.

Kan flintskallighet förekommas? Frågan besvaras jakande med

EAU DE QUININE

från **Ed. Pinaud,** 18 Place Vendôme, Paris.

Enekorgar,

starka, välarbetade m. galv. järntrådsförstärkningar för alla olika behof ytterst billigt från **Rönneådalens Slöjdindustri,** adr. *Stockamöllan.*

Med detta nummer följa gratisbilagorna: Iduns Hjälpreda och Iduns Ungdomstidning för sept.